

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

Пояснювальна записка

до магістерської кваліфікаційної роботи

на тему «УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ
МАШИНОБУДУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО
ТОВАРИСТВА «ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»»)

08-43.МКР.001.00.129.ПЗ

Виконав: студент 2 курсу,
групи МФК-18м
спеціальності 073 – Менеджмент
(освітня програма – Менеджмент
фінансово-кредитної діяльності)
Багінська Н. М.

Керівник: к.е.н., доцент каф. ФІМ
наук. ступінь, вч. звання

Єпіфанова І. Ю.

ПІБ

Підпис

Рецензент: к.е.н., доцент каф. ЕПВМ
наук. ступінь, вч. звання

Нікіфорова Л. О.

ПІБ

Підпис

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

Спеціальність 073 – Менеджмент
(освітня програма – Менеджмент фінансово-кредитної діяльності)

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри ФІМ
д.е.н., професор Зянько В. В.

«08» жовтня 2019 р.

ЗАВДАННЯ НА МАГІСТЕРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Багінській Наталії Миколаївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи): Управління фінансовою стійкістю підприємств машинобудування (на прикладі приватного акціонерного товариства «Вінницький завод «Маяк»)

Керівник проекту (роботи) Єпіфанова Ірина Юріївна, к.е.н., доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затвержені наказом ВНТУ від «02» жовтня 2019 року №254.

2. Строк подання студентом проекту (роботи): 02 грудня 2019 р.

3. Вихідні дані до проекту (роботи): Башнянин Г. І., Лінтур І. В. Фінансова стійкість суб'єктів господарювання та шляхи її покращення // Економіка і суспільство. – 2015. – №1. Тульчинська С. О., Кириченко С. О., Аларіки С. Н. Фінансова стійкість як складова економічної ефективності підприємства // Ефективна економіка. – 2018. – №3. Чепка В. В., Матяш О. К. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу // Економіка і суспільство. – 2017. – №12. Стрішенець О. Аналітичний огляд фінансової стійкості підприємства // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2018. – № 3. Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність : практикум – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с. Офіційний сайт Державної служби статистики України, фінансова звітність ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016-2018 рр., наведена в додатках

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

у першому розділі – дослідити економічний зміст фінансової стійкості як економічної категорії та фактори, що її визначають, узагальнити особливості управління фінансовою стійкістю підприємств машинобудування,

проаналізувати методичні підходи до оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства;

у другому розділі – проаналізувати стан та розвиток машинобудівної промисловості України, надати загальну характеристику ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», проаналізувати показники фінансового-економічної діяльності та систему управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»;

у третьому розділі – запропонувати пропозиції та рекомендації з покращення фінансової стійкості підприємств машинобудування.

5. Перелік графічного матеріалу: Таблиці: Систематизація підходів до визначення сутності «фінансова стійкість». Динаміка фінансових результатів підприємств машинобудування за 2014-2018 рр. Абсолютні показники, які характеризують майновий та фінансовий стан ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016-2018 рр. Факторний аналіз чистого прибутку ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». Показники ліквідності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016-2018 рр. Показники ділової активності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016–2018 рр. Оцінювання типу фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016–2018 рр. Показники фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016–2018 рр. Визначення запасу фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016–2018 рр. План рекомендацій, який потрібно впровадити на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» з метою підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю

Рисунки: Фактори впливу на фінансову стійкість. Етапи управління фінансовою стійкістю підприємств машинобудування. Обсяг реалізованої промислової продукції за 2014-2018 рр. Частка продукції машинобудування в загальному обсязі промислової продукції, відсотків. Динаміка фінансових результатів ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016-2018 рр. Динаміка джерел формування запасів ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». Переваги Інтернет-маркетингових комунікацій. Послідовність дій для підвищення фінансової стійкості та рівноваги ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальна частина	к.е.н., доцент кафедри ФІМ Ткачук Л. М.	___.___.2019 р.	___.___.2019 р.

7. Дата видачі завдання «08» жовтня 2019 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
Формування та затвердження теми магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)	червень-вересень	
Виконання теоретичної частини МКР. Перший рубіжний контроль виконання МКР (1-й розділ МКР)	ІІІ декада жовтня	
Виконання аналітичної частини МКР. Другий рубіжний контроль виконання МКР (2-й розділ МКР)	ІІ декада листопада	
Розробка рекомендацій та пропозицій. Третій рубіжний контроль виконання МКР (3-й розділ МКР)	І декада грудня	
Перевірка МКР на плагіат. Попередній захист МКР	ІІ декада грудня	
Рецензування МКР	ІІ декада грудня	
Захист МКР	ІІІ декада грудня (за графіком)	

Завдання видав науковий керівник _____
(підпис)

к.е.н., доцент кафедри ФІМ
наук. ступінь, вчене звання (посада)
Єпіфанова І. Ю.

(ініціали та прізвище)

Завдання отримав студент _____
(підпис)

Багінська Н. М.

(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

У магістерській кваліфікаційній роботі досліджено економічну суть фінансової стійкості підприємства та особливості управління нею, проаналізовано методики аналізу фінансової стійкості підприємства. Проаналізовано стан машинобудівної промисловості України, здійснено оцінювання фінансово-економічної діяльності та фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». Запропоновано заходи з підвищення ефективності господарської діяльності та управління фінансовою стійкістю досліджуваного підприємства.

Ключові слова: фінансова стійкість, тип фінансової стійкості, абсолютна фінансова стійкість, власний капітал, залучений капітал

ANNOTATION

In the master's qualification work the economic essence of the financial stability of the enterprise and features of its management are investigated, the methods of the analysis of the financial stability of the enterprise are analyzed. The state of the machine-building industry of Ukraine is analyzed, financial and economic activity and financial stability of PJSC «Vinnytsia Plant «Mayak» are evaluated. Measures for improving the efficiency of economic activity and managing the financial stability of the studied enterprise are proposed.

Keywords: financial stability, type of financial stability, absolute financial stability, equity, attracted capital

ЗМІСТ

ВСТУП	7
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ	10
1.1 Економічний зміст фінансової стійкості як економічної категорії та фактори, що її визначають	10
1.2 Особливості управління фінансовою стійкістю підприємств машинобудування	19
1.3 Методичні підходи до оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства	23
Висновки до першого розділу	32
2 АНАЛІЗУВАННЯ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ	33
2.1 Аналізування стану та розвитку машинобудівної промисловості України	33
2.2 Загальна характеристика ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»	39
2.3 Аналіз показників фінансового-економічної діяльності підприємства	46
2.4 Оцінювання системи управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»	59
Висновки до другого розділу	68
3 ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ З УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ	69
3.1 Пропозиції щодо покращення управління фінансовими результатами	69
3.2 Основні напрями покращення системи управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»	81
Висновки до третього розділу	87
ВИСНОВКИ	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	90
ДОДАТКИ	95

ВСТУП

Актуальність теми магістерської кваліфікаційної роботи. В умовах сьогодення значна кількість підприємств стикаються з різними проблемами, які ускладнюють їх фінансове становище: функціонування в умовах невизначеності та значного ризику, інфляція, нестабільність національної грошової одиниці, ООС тощо. Однією з характеристик стабільного стану підприємства є його фінансова стійкість. Вона обумовлена як стабільністю економічного середовища, в рамках якого підприємство здійснює свою діяльність, так залежить і від результатів його функціонування, його активного й ефективного реагування на зміну внутрішніх і зовнішніх факторів. Саме тому питання аналізу стійкості фінансового стану є досить актуальним.

Питання, пов'язані із аналізом стійкості фінансового стану неодноразово підіймались такими вченими як Крухмаль О. В., Коваленко В. В., Цал-Цалко Ю. С., Савицька Г. В., Павловська О. В., Фролова Т. О., Веліканова В. К., Штембуляк Д. О., Карпенко Г. В., Стаднюк Т. В., Загорулько Ю. І., Сиротяк Р. М., Сопільник Л. І.

Метою магістерської кваліфікаційної роботи є формування пропозицій та рекомендацій щодо покращення фінансового стану підприємств машинобудівної промисловості на основі аналізу управління фінансовою стійкістю.

Для виконання мети в ході написання роботи були поставлені наступні **завдання:**

- дослідити економічну сутність фінансової стійкості;
- узагальнити підходи до визначення особливостей управління фінансовою стійкістю підприємств машинобудування;
- розглянути методики аналізу стійкості фінансового стану підприємства;
- проаналізувати стан та перспективи розвитку машинобудівної промисловості України;
- надати загальну характеристику ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»;

- проаналізувати фінансовий стан ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016-2018 рр.;

- здійснити оцінку стану управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016-2018 рр.;

- сформулювати пропозиції та рекомендації щодо покращення фінансового стану ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

Предметом дослідження в магістерській кваліфікаційній роботі є фінансова стійкість підприємства.

Об'єктом дослідження в магістерській кваліфікаційній роботі є процес аналізу стану управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

Наукова новизна одержаних результатів:

– удосконалено понятійно-категоріальний апарат методологічних засад управління фінансовою стійкістю в частині уточнення змісту поняття фінансової стійкості як здатності підприємства функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів та пасивів у мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, яка гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику визначає фінансову стійкість підприємства (С. 10-13);

– систематизовано фактори впливу на фінансову стійкість (С. 14-18);

– запропоновано заходи з покращення стану управління фінансовою стійкістю на рівні господарюючого суб'єкта, які передбачають: впровадження інтернет-маркетингу, підвищення якості продукції, впровадження енергозберігаючої політики, удосконалення політики формування активів (С. 72-87).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що отримані в роботі теоретичні висновки та практичні рекомендації доведені до рівня конкретних методик та пропозицій, що можуть бути використані для глибокого та розгорнутого дослідження ефективності діяльності підприємств.

Наукові і практичні положення щодо підвищення рівня фінансової стійкості можуть бути впроваджені на підприємствах машинобудівної галузі.

Особистий внесок здобувача. Магістерська кваліфікаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій розроблено напрями покращення фінансового стану підприємств молочної галузі на основі аналізу управління прибутковістю підприємства.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у магістерській роботі використано лише ті положення, які розроблено автором особисто.

Апробація результатів магістерської кваліфікаційної роботи. Тема роботи апробована на чотирьох конференціях: LVIII Науково-технічна конференція факультету менеджменту та інформаційної безпеки (м. Вінниця, 22 березня 2019 р.), Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи – 2018 (м. Вінниця, 06 червня 2018 р.), LVII Науково-технічна конференція факультету менеджменту та інформаційної безпеки (м. Вінниця, 21-23 березня 2019 р.), Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи 2019 (м. Вінниця, 21.10.2019 р.).

Наукові публікації. За темою магістерської кваліфікаційної роботи опубліковано 4 наукові праці, в тому числі 4 тез доповідей на конференціях.

Структура і зміст магістерської кваліфікаційної роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 129 сторінок, включаючи 9 таблиць, 11 рисунків, 3 додатки і список використаної літератури із 38 найменувань.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

1.1 Економічний зміст фінансової стійкості як економічної категорії та фактори, що її визначають

Основою фінансової стійкості будь-якого підприємства є його господарська незалежність. Виділяють два основних підходи до функціонування і подальшого розвитку будь-якого підприємства:

- реалізація власного потенціалу за рахунок власних джерел без залучення кредитних ресурсів. В такому разі, фінансова стійкість буде високою, оскільки підприємство не залежить від кредитних ресурсів та зобов'язань, пов'язаних з їх виконанням. Разом з тим, така незалежність стає причиною втрати підприємством можливості до динамічного розширення та розвитку.

- використання підприємством позикових коштів. В такому випадку підприємство відкриває для себе можливості до швидкого розвитку, що знижує фінансову стабільність підприємства, та, за відсутності рентабельності, може призвести до збитків.

Ефективне функціонування підприємства та забезпечення належного рівня його фінансової стійкості передбачає використання як власного, так і залученого капіталу.

Фінансова стійкість відображає ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння та користування своїм майном. Вона залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами, визначається оптимальною структурою активів та оптимальним співвідношенням власних і запозичених коштів.

Фінансова стійкість є комплексним поняттям, яке в першу чергу пов'язане з відповідною структурою активів і пасивів підприємств, ефективністю їх використання. В літературі існують різні підходи до визначення сутності поняття «фінансова стійкість», які наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Систематизація підходів до визначення сутності «фінансова стійкість»

Автор	Фінансова стійкість – це
Башнянин Г. І., Лінтур І. В. [1]	здатність підприємства чи організації, в повній мірі функціонувати і розвиватися, а також зберігати рівновагу балансу як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі, що гарантує здатність підприємства вчасно розплачуватись з кредитами, а також інвестиційну привабливість
Тульчинська С. О., Кириченко С. О., Аларіка С. Н. [2]	комплексна категорія, яка розглядає, з одного боку, суто внутрішні елементи забезпечення стабільності (безперервний процес виробництва та реалізації товарів, стабільне отримання прибутку, своєчасна сплата кредиторських платежів), а з іншого боку, у розрізі більш загальному, передбачає стабільне функціонування підприємства в мінливих умовах, котрі часто носять дестабілізуючий характер
Базилінська О. Я. [3, с. 36]	стан підприємства, який характеризується збалансованим використанням фінансових ресурсів, наявністю оптимального співвідношення між власними та залученими коштами, збереженні господарської самостійності за умови нестабільності зовнішнього середовища, що веде до стабільного функціонування підприємства з позитивними перспективами розвитку
Маркін Ю. П. [4, с. 419]	фінансова незалежність і відповідність активів та зобов'язань до фінансових та управлінських цілей
Невдосекін С. В., Іванов М. А. [5]	здатність управління функціонувати та розвиватися для підтримки балансу активів і пасивів в нестабільному внутрішньому і зовнішньому середовищі, яке гарантує стійку платоспроможність, інвестиційний інтерес та допустимий рівень ризику
Чепка В. В., Матяш О. К. [6]	комплексне поняття, в якому відображається стабільний фінансовий стан підприємства, за якого ефективно формуються, розподіляються та використовуються фінансові ресурси, забезпечуються фінансова автономія, платоспроможність, дохідність та рентабельність, розвиток діяльності на поточний та майбутній періоди
Василенко А. В. [7, с. 39]	здатність системи зберігати свій працездатний стан щодо досягнення запланованих результатів за наявності різних мінливих впливів
Ловінська І. Г. [8, с. 252]	певний стан рахунків підприємства, що гарантує його постійну платоспроможність.
Островська О. А. [9, с. 182]	здатність підприємства функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів та пасивів у мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, яка гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику
Стрішенець О. [10]	узагальнювана якісна оцінка фінансового стану суб'єкта господарювання, яка відображає основні тенденції зміни фінансових відносин під впливом найрізноманітніших чинників, як внутрішніх, так і зовнішніх, і виражається в кредитно- та платоспроможності підприємства, а також у постійному зростанні прибутку й капіталу при мінімальному ризикові

Башнянин Г. І., Лінтур І. В. визначають фінансову стійкість як здатність підприємства чи організації, в повній мірі функціонувати і розвиватися, а також зберігати рівновагу балансу як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі, що гарантує здатність підприємства вчасно розплачуватись з кредитами, а також інвестиційну привабливість [1]. Схоже визначення надають Невдосекін С. В., Іванов М. А. [5], які визначають фінансову стійкість як здатність управління функціонувати та розвиватися для підтримки балансу активів і пасивів в нестабільному внутрішньому і зовнішньому середовищі, яке гарантує стійку платоспроможність, інвестиційний інтерес та допустимий рівень ризику. Василенко А. В. [7, с. 39] пропонує розглянути фінансову стійкість як здатність системи зберігати свій працездатний стан щодо досягнення запланованих результатів за наявності різних мінливих впливів. Як здатність підприємства функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів та пасивів у мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, яка гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику визначає фінансову стійкість підприємства Островська О. А. [9, с. 182].

Окремі автори досліджують фінансову стійкість підприємства як комплексне поняття. Чепка В. В., Матяш О. К. [6] визначають фінансову стійкість як комплексне поняття, в якому відображається стабільний фінансовий стан підприємства, за якого ефективно формуються, розподіляються та використовуються фінансові ресурси, забезпечуються фінансова автономія, платоспроможність, дохідність та рентабельність, розвиток діяльності на поточний та майбутній періоди. Схожу думку мають Тульчинська С. О., Кириченко С. О., Аларіка С. Н. [2], які вважають фінансову стійкість комплексною категорією, яка розглядає, з одного боку, суто внутрішні елементи забезпечення стабільності (безперебійний процес виробництва та реалізації товарів, стабільне отримання прибутку, своєчасна сплата кредиторських платежів), а з іншого боку, у розрізі більш загальному, передбачає стабільне функціонування підприємства в мінливих умовах, котрі часто носять дестабілізуючий характер.

Як стан підприємства розглядає фінансову стійкість Базилінська О. Я. [3, с. 36], на думку якої це стан підприємства, який характеризується збалансованим використанням фінансових ресурсів, наявністю оптимального співвідношення між власними та залученими коштами, збереженні господарської самостійності за умови нестабільності зовнішнього середовища, що веде до стабільного функціонування підприємства з позитивними перспективами розвитку.

Стрішенець О. [10] під фінансовою стійкістю розуміє узагальнювану якісну оцінку фінансового стану суб'єкта господарювання, яка відображає основні тенденції зміни фінансових відносин під впливом найрізноманітніших чинників, як внутрішніх, так і зовнішніх, і виражається в кредито- та платоспроможності підприємства, а також у постійному зростанні прибутку й капіталу при мінімальному ризикові.

Ловінська І. Г. [8, с. 252] зазначає, що фінансова стійкість є певним станом рахунків підприємства, що гарантує його постійну платоспроможність. Варто зазначити, що, на нашу думку, таке визначення фінансової стійкості не може певною мірою задовольнити потребу в оцінці ефективності діяльності підприємства.

Отже, в літературі існують різні підходи до визначення сутності фінансової стійкості:

- як здатність підприємства до певних чинників;
- як комплексне поняття;
- як рівновага або здатність повертатись до неї;
- як стан підприємства або ресурсів.

Можна визначити фінансову стійкість як комплексне поняття, яке передбачає здатність підприємства функціонувати та розвиватися, зберігаючи рівноваги активів та пасивів в умовах невизначеності та ризику, за бажаного рівня інвестиційної привабливості та прибутковості. Від рівня фінансової стабільності багато в чому залежить конкурентоспроможність підприємств, їх потенціал у діловому співробітництві, ефективність реалізації економічних інтересів усіх учасників фінансових відносин.

В літературі розглядають чотири типи фінансової стійкості [1, 11, 12]:

1. Абсолютна стійкість фінансового стану підприємства – фінансовий стан підприємства, за якого запаси є меншими за суму власного оборотного капіталу;

2. Нормальна стійкість фінансового стану – фінансовий стан підприємства, за якого гарантується платоспроможність підприємства, а його запаси фінансуються за рахунок власного оборотного капіталу та довгострокових кредитів та позик;

3. Нестійкий (передкризовий) фінансовий стан – фінансовий стан, за якого відбувається порушення платоспроможності, але зберігається можливість відтворення рівноваги платіжних засобів і платіжних зобов'язань за рахунок залучення тимчасово вільних джерел засобів в оборот підприємства;

4. Кризовий фінансовий стан – фінансовий стан, за якого підприємство знаходиться на межі банкрутства, за якого запаси більші за суму власних оборотних коштів, довго- та короткострокових кредитів та залучених тимчасово вільних джерел засобів. Рівновага платіжного балансу в даній ситуації забезпечується за рахунок прострочених платежів по оплаті праці, кредитах банку, постачальниках, бюджету тощо.

Фактори, які впливають на фінансову стійкість, поділяють на внутрішні та зовнішні (рис. 1.1).

Виділяють такі основні внутрішні чинники, які істотно впливають на фінансову стійкість підприємства [1, 13]:

- належність підприємства до певної галузі;
- структура продукції, що випускається, її частка в загальному платоспроможному попиті;
- розмір сплаченого статутного капіталу;
- структура витрат, їх динаміка у порівнянні з прибутком;
- розмір фінансових ресурсів, включаючи запаси й резерви.

Зовнішні фактори – це компоненти середовища, в якому функціонує підприємство [11]. Вони поділяються на базові та доповнюючі.

Рисунок 1.1. Фактори впливу на фінансову стійкість (систематизовано за даними [1-16])

Основним базовим фактором є наявність законів, якими держава регулює діяльність підприємництва.

До інших базових факторів можна віднести наявність та доступність основних компонентів для організації підприємницької діяльності (кошти, приміщення, обладнання, сировина, матеріали тощо), співвідношення фіскальної та економічної функцій податків, яке б давало змогу здійснювати розширене відтворення виробничого процесу; загальна економічна стабільність у державі тощо.

Доповнюючими факторами є: наявність державної підтримки підприємств; інфраструктура, яка сприяє їх розвитку, процедура реєстрації підприємницьких структур тощо.

Також вагомий вплив на підприємство і його фінансову стійкість спричиняють такі зовнішні фактори [12]:

- економічні процеси, які відбуваються в економіці країни;
- політична ситуація в країні;
- податкова політика;
- технологічний розвиток;
- платоспроможність споживачів;
- фінансово – кредитна законодавча база;
- соціальна ситуація в суспільстві;
- конкуренція;
- стан фінансового і страхового ринку.

Бланк І. О. фактори, що впливають на фінансову стійкість, поділяє в залежності від виду діяльності на [14, с. 477]:

- пов’язані з операційною діяльністю;
- пов’язані з інвестиційною діяльністю;
- – пов’язані з фінансовою діяльністю.

Оспіщев В. І., Нагорна І. В. поділяють фактори, що впливають на фінансову стійкість залежно від виду на [15, с. 367– 368]:

- економічні;

- соціально-політичні;
- фінансові;
- демографічні;
- науково-технічний прогрес.

Стришенець О. поділяє фактори впливу на фінансову стійкість залежно від ступеня значущості на [16]:

– Чинники I рівня – це узагальнювальні, або базові, чинники, які є результатом впливу чинників II і III рівнів і водночас виступають генератором взаємодії інших дрібних чинників:

- фаза економічного розвитку системи;
- стадія життєвого циклу підприємства.

– Чинники II рівня – це похідні чинники, які виступають результатом дії базових чинників та поділяються на внутрішні та зовнішні:

- середній рівень доходів населення;
- демографічну ситуацію;
- соціальну політику держави;
- податкову політику держави;
- грошово-кредитну політику;
- амортизаційну політику;
- загальний рівень стабільності;
- стратегію управління обсягами діяльності;
- стратегію управління активами;
- стратегію управління капіталом;
- стратегію управління грошовими потоками.

– Чинники III рівня – це деталізаційні чинники, за допомогою визначають механізм впливу на фінансовий стан підприємства похідних чинників:

- рівень конкуренції; рівень інфляції;
- склад та структуру активів;
- стратегія управління власними фінансовими ресурсами й позиковим капіталом;

- стратегія управління ризиком.

Важливою складовою фінансової стабільності будь-якого підприємства є достатній рівень забезпеченості фінансовими ресурсами для виробництва конкурентоспроможної продукції, здатної забезпечити стабільне отримання прибутку. Визначальною складовою розвитку підприємства є прибуток, за рахунок якого підприємство може розраховуватись за поточними зобов'язаннями розвивати виробництво і застосування нових технологій. Для оцінки фінансової стійкості важливим є не лише розмір прибутку, але й рентабельність, яка визначається на базі прибутку.

Стійке фінансове становище, у свою чергу впливає на виконання виробничих планів і забезпечення потреб виробництва необхідними ресурсами. Тому фінансову діяльність як складову господарської діяльності має бути спрямовано на забезпечення планомірного надходження і витрат грошових ресурсів, виконання розрахункової дисципліни, досягнення раціональних пропорцій власного і позикового капіталу та найбільш ефективного його використання.

Узагальнення існуючих підходів до фінансової стійкості надало можливість визначити її як здатність підприємства функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів та пасивів у мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, яка гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику визначає фінансову стійкість підприємства. Систематизовано чинники, які впливають на рівень фінансової стійкості.

1.2 Особливості управління фінансовою стійкістю підприємств машинобудування

Для досягнення необхідного рівня фінансової стійкості потрібно здійснювати ефективне управління нею. Ефективне управління фінансовою стійкістю забезпечує підприємству можливість адаптуватись до умов зовнішнього середовища та контролювати ступінь незалежності від зовнішніх джерел фінансування.

Під управлінням розуміють процес планування, організації, мотивації і контролю, необхідний для того, щоб сформулювати і досягти цілей організації, і діяльність, пов'язана з впливом керуючого суб'єкта на керований об'єкт з метою досягнення результатів.

Управління фінансовою стійкістю визначають як систему форм, методів, прийомів, важелів, норм і нормативів, а також нормативно-правового, інформаційного, програмно-технічного та кадрового забезпечення, за допомогою яких на підприємстві досягається такий стан фінансових ресурсів, їх формування, розподілу та використання, що дозволяє підприємству розвиватися на основі зростання прибутку та капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності [17].

Головна мета управління фінансовою стійкістю підприємства органічно поєднана з головною метою фінансового менеджменту, реалізується в єдиному комплексі та виступає як забезпечувальна до неї.

Для досягнення цієї мети управління фінансовою стійкістю підприємства має забезпечити виконання наступних завдань:

- забезпечення оптимальної структури капіталу та активів,
- забезпечення постійної платоспроможності та кредитоспроможності,
- збалансування та забезпечення оптимальної структури грошових потоків.

Стратегія управління фінансовою стійкістю підприємства – один із важливих видів фінансової стратегії підприємства, який являє собою процес формування перспективного напрямку його розвитку на основі ефективного управління

фінансовою стійкістю шляхом формулювання довгострокових цілей, вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення, адекватне коригування фінансової стійкості при зміні умов зовнішнього середовища [16].

Об'єктом управління фінансовою стійкістю є діяльність підприємства, або його окремого підрозділу, певний виробничий процес, фінансова діяльність, прибуток, фінансові ресурси.

Суб'єктами управління фінансовою стійкістю виступають керівники вищої ланки, фінансові менеджери, фінансові служби і відділи, аналітики з фінансової безпеки.

Основними функціями, що дозволяють забезпечувати фінансову стійкість, є [18]:

- планування руху капіталу підприємства відповідно до виробничих потреб, що дозволяє виявити проблемні строки розрахунків та визначити резерви коштів для майбутніх операцій;

- мотивація та стимулювання менеджерів фінансових служб усіх рівнів, що зменшує рівень впливу суб'єктивних факторів та дозволяє вчасно реагувати на фінансові негаразди, що виникають у процесі ведення фінансово-господарської діяльності;

- облік фінансової інформації, яка пов'язана з формуванням і використанням капіталу підприємства, вхідних і вихідних грошових потоків;

- аналіз фінансової інформації на основі узагальнюючих показників оцінки фінансової стійкості, визначення джерел покриття запасів, дослідження структури капіталу та ресурсів підприємства;

- контроль за виконанням розроблених фінансових планів і досягненням нормативних значень показників оцінки фінансової стійкості, що сприяє контролю процесу реалізації стратегій розвитку підприємства на довгострокову перспективу та застосовувати заходи для підтримки його фінансової стійкості;

- моніторинг ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства у процесі реалізації заходів щодо покращення або збереження його фінансового становища.

Мета управління фінансовою стійкістю підприємства досягається через дотримання таких принципів управління [19]:

1) комплексність вирішення завдань і досягнення мети управління стійкістю за сферами діяльності, функціями управління, різними видами й типами стійкості, періодами управління;

2) оптимальність темпів розвитку підприємства й обсягів залучення позикових коштів; оптимальність співвідношення власного й позикового капіталу як ознака забезпечення фінансової стійкості на всіх етапах управління;

3) системність в оцінці й прогнозуванні стійкості: урахування впливу системи внутрішніх і зовнішніх факторів, ризикових ситуацій, змін у виробничому процесі, які задають напрями розвитку фінансово-економічної діяльності;

4) прибутковість господарської діяльності як запорука вчасних і повних розрахунків із кредиторами, стабільності діяльності в поточному періоді, незалежність від негативного впливу зовнішнього середовища та внутрішніх непередбачуваних подій, пов'язаних із виробництвом продукції - простоїв, несвоєчасним постачанням сировини, відсутністю запчастин для ремонту обладнання тощо;

5) ефективність управління фінансовою стійкістю досягається завдяки обґрунтованості рішень щодо управління різними сферами й процесами діяльності на всіх рівнях функціональних підрозділів, їх узгодженості на кожному етапі реалізації, послідовності виконання розроблених напрямів функціонування відповідно до поточних, тактичних і стратегічних задач.

Процес управління фінансовою стійкістю на машинобудівних підприємствах можна представити у вигляді певної послідовності етапів (рис. 1.2).

В процесі управління фінансовою стійкістю важливо оцінити рівень фінансової стійкості, а також виявити та здійснити аналіз чинників, які впливають на об'єкт і на виконання поставлених завдань і цілей. Оцінку поточного фінансового стану та рівня фінансової стійкості здійснюють на основі

різноманітних методів фінансового аналізу. Після цього необхідно визначити методи впливу на чинники, що впливають на фінансову стійкість.

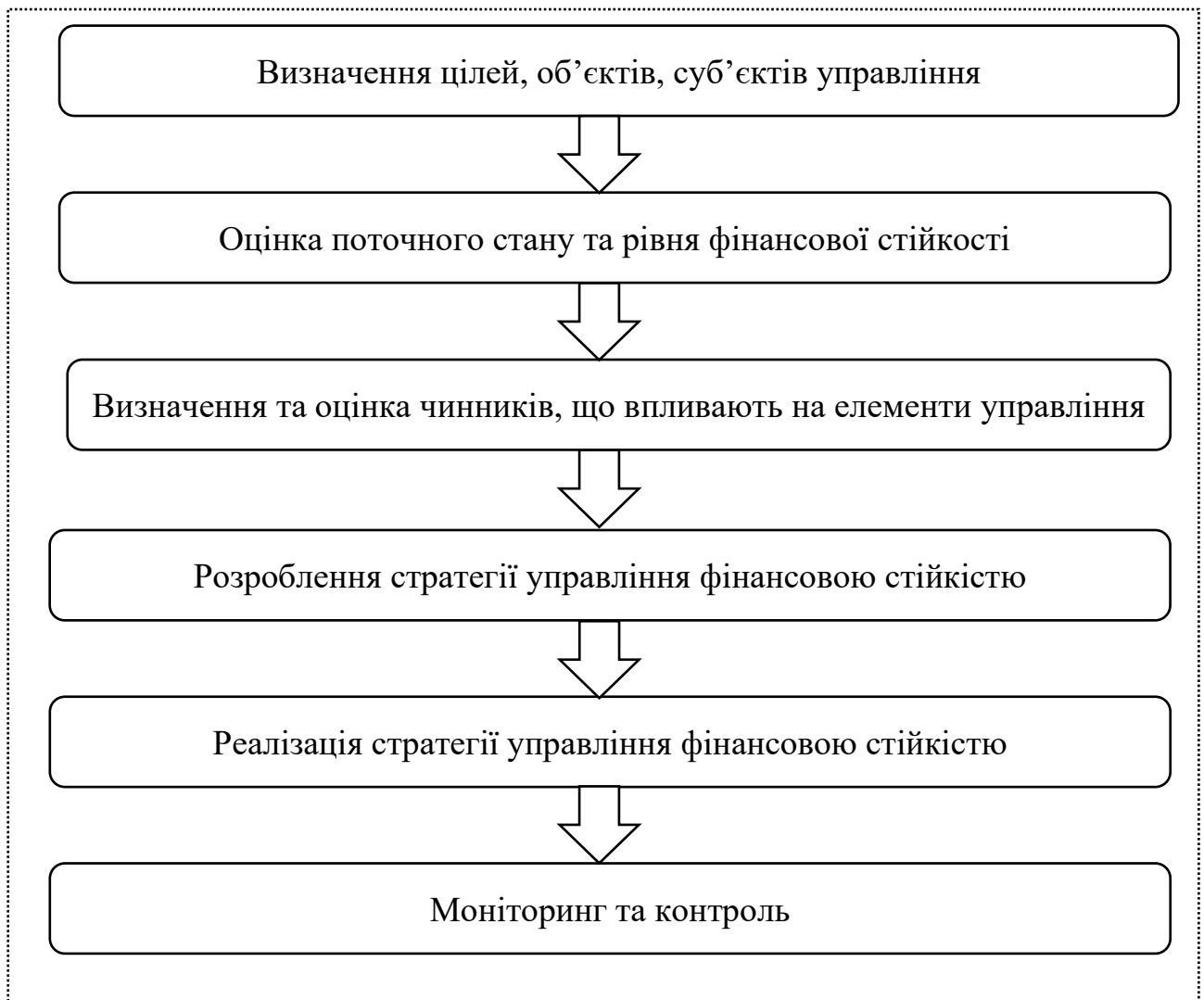

Рисунок 1.2. Етапи управління фінансовою стійкістю підприємств машинобудування

На наступному етапі розробляється стратегія управління фінансовою стійкістю підприємства, яка передбачає ідентифікацію цілей, стратегічних напрямів та перспектив розвитку підприємства. На цьому етапі обов'язковим є узгодження цілей розробленої стратегії із загальною стратегією підприємства. Складовою загальної стратегії управління фінансовою стійкістю є управління ризиком зниження фінансової стійкості. Управління ризиком зниження

фінансової стійкості полягає в розробці системи заходів щодо оперативного виявлення та попередження негативних наслідків ризику.

На наступному етапі управління фінансовою стійкістю є реалізація стратегії. Ефективність реалізації розробленої стратегії підприємства залежить від існуючої на підприємстві системи контролю. Саме моніторинг та контроль забезпечують можливість оперативного реагування на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі.

Таким чином, управління фінансовою стійкістю повинно відбуватись постійно, з урахуванням змін у зовнішньому так і внутрішньому середовищі.

1.3 Методичні підходи до оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства

Головне завдання оцінки фінансової стійкості підприємства – своєчасно виявити й усунути недоліки у фінансовій діяльності, знайти управлінські рішення для поліпшення фінансової стійкості підприємства та уникнути його банкрутства.

Механізм оцінки фінансової стійкості підприємства базується на наступних принципах [7]:

- принцип транспарентності – інформація про фінансову стійкість підприємства має бути доступною;
- принцип конструктивності визначається метою оцінювання фінансової стійкості підприємства (експрес або поглиблена оцінка);
- принцип системності полягає у використанні системного аналізу для оцінювання фінансової стійкості підприємства;
- принцип безперервності передбачає, що фінансово-господарська діяльність підприємства здійснюється постійно у кожному виробничому циклі;
- принцип динамічності характеризується впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на фінансово-господарську діяльність підприємства;

- принцип об'єктивності враховує вплив факторів економічного середовища на фінансову стійкість підприємства відповідно до дійсності;
- принцип оптимальності спрямований на вибір найефективніших шляхів забезпечення фінансової стійкості підприємства;
- принцип комплексності поєднує певні методологічні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства та враховує необхідність визначення її рівня.

Оцінку фінансової стійкості підприємства пропонують проводити в динаміці за такими етапами [10-11]:

- 1 етап — аналіз абсолютних показників;
- 2 етап — аналіз відносних показників;
- 3 етап — аналіз показників платоспроможності;
- 4 етап — визначення запасу фінансової стійкості.

Абсолютні показники фінансової стійкості дозволяють визначити джерела фінансування запасів. Для визначення, за рахунок яких джерел фінансових ресурсів відбувається поповнення запасів використовуються такі показники:

- наявність власних оборотних коштів, яка визначається за формулою [11, 21]:

$$\text{ВОК} = \text{ВК} - \text{НА} \quad (1.1)$$

де ВК - власний капітал;

НА - необоротні активи.

- наявність власного капіталу і довгострокових кредитів [11, 21]:

$$\text{ВД} = \text{ВОК} + \text{ДК} \quad (1.2)$$

де ДК - довгострокові кредити.

- загальна величина основних джерел формування запасів [11, 21]:

$$ЗК = ВОК + ДК + ПЗ \quad (1.3)$$

де ПЗ - поточні зобов'язання.

На наступному етапі сума запасів і витрат співставляється з можливими варіантами джерел їх фінансування та визначаються три показники забезпеченості запасів і витрат джерелами їх фінансування:

- надлишок (нестача) власних оборотних коштів для формування запасів визначимо за формулою [11, 21]:

$$\Phi_1 = ВОК - З \quad (1.4)$$

де З – запаси.

- надлишок (нестача) власного капіталу і довгострокових зобов'язань для формування запасів [11, 21]:

$$\Phi_2 = ВД - ЗВ \quad (1.5)$$

- надлишок (нестача) загальної суми основних джерел формування запасів визначається за формулою [11, 21]:

$$\Phi_3 = ЗК - ЗВ \quad (1.6)$$

Для визначення типу фінансової стійкості використовують трьохкомпонентний показник [11, 21]:

$$S(\Phi) = 1, \text{ якщо } \Phi > 1; 0 \text{ якщо } \Phi < 0 \quad (1.7)$$

Дані показники дозволяють визначити тип фінансової стійкості підприємства. Для характеристики фінансової стійкості підприємства на практиці виділяють чотири типи ситуацій:

- абсолютна фінансова стійкість, за якої всі запаси фінансуються за рахунок власних оборотних коштів і підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів [11, 21]:

$$ЗВ \leq ВОК \quad (1.8)$$

- нормальна фінансова стійкість, за підприємство для покриття запасів крім власних оборотних коштів використовує довгострокові кредити [11, 21]:

$$ЗВ \leq ВД \quad (1.9)$$

Така ситуація для підприємства є нормальною, оскільки при ній гарантується платоспроможність підприємства.

- нестійкий фінансовий стан, за якого запаси забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів, тобто за рахунок усіх основних джерел формування запасів і витрат [11, 21]:

$$ЗВ \leq ЗК \quad (1.10)$$

Дана ситуація характеризується нестачею у підприємства джерел фінансування запасів і витрат, пов'язаних з порушенням його платоспроможності.

- кризовий фінансовий стан (показник типу фінансової стійкості $S^4 = \{0, 0, 0\}$) [11]:

$$ЗВ > ЗК \quad (1.11)$$

Фінансова стійкість підприємства характеризується і системою фінансових коефіцієнтів, які розраховуються як співвідношення абсолютних

показників активу і пасиву балансу. Аналіз фінансових коефіцієнтів полягає в порівнянні їх значень з базисними величинами, а також у вивченні їх динаміки за звітний період і за декілька років.

Відносні показники фінансової стійкості можна поєднати у три групи [11, 22]:

- коефіцієнти капіталізації, що характеризують фінансовий стан підприємства з позиції структури джерел засобів. До даної групи входять коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт забезпечення оборотних активів, коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами, коефіцієнт маневреності власного капіталу;

- коефіцієнти покриття, що характеризують фінансову стійкість з позиції витрат, пов'язаних з обслуговуванням зовнішніх джерел фінансування, які включають коефіцієнт поточної заборгованості, коефіцієнт покриття боргу власним капіталом, коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності, коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень, коефіцієнт забезпеченості по кредитах;

- інтегральна оцінка фінансової стійкості підприємства.

В магістерській кваліфікаційній роботі фінансову стійкість буде оцінено за показниками капіталізації. Коефіцієнт автономії (незалежності), або коефіцієнт концентрації власного капіталу розраховується за формулою [22]:

$$K_{\text{авт}} = \frac{BK}{K}, \quad (1.12)$$

де BK – величина власного капіталу підприємства;

K – загальна вартість майна підприємства

Коефіцієнт автономії характеризує частку вкладників підприємства в загальній сумі авансованих коштів. Чим вище значення коефіцієнта концентрації власного капіталу, тим більш фінансово стійке, стабільне і незалежне від кредиторів підприємство [11]. Критичне значення коефіцієнта

автономії має становити 0,5, хоча частка залученого капіталу в японських компаніях — 80 %, що на 58 % більше, ніж у США [3].

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу, який показує частку залученого капіталу в загальній вартості майна підприємства, розраховується за формулою [22]:

$$K_{\text{конц}_{\text{ЗК}}} = \frac{\text{ЗК}}{K}, \quad (1.13)$$

де ЗК – величина залученого капіталу підприємства;

Коефіцієнт фінансового ризику характеризує величину залученого капіталу на одиницю власного і визначається за формулою [11, 22]:

$$K_{\text{фр}} = \frac{\text{ЗК}}{\text{ВК}}. \quad (1.14)$$

Значення коефіцієнта фінансового ризику показує, кількість залученого капіталу на одиницю власного капіталу. Збільшення даного показника в часі свідчить про певне зменшення фінансової стійкості і навпаки.

Крім того, виділяють коефіцієнти фінансової стійкості, які характеризують забезпеченість діяльності підприємства необхідною величиною власного оборотного капіталу:

- коефіцієнт маневреності власного капіталу;
- коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом;
- коефіцієнт забезпеченості запасів власним оборотним капіталом.

Коефіцієнт маневрування власного капіталу відображає здатність підприємства маневрувати своїми коштами і визначається за формулою [11, 22]:

$$K_{\text{ман}_{\text{ВК}}} = \frac{\text{ВК} - \text{НА}}{\text{ВК}}, \quad (1.15)$$

де HA – середньорічна вартість необоротних активів підприємства.

Цей показник характеризує ступінь мобілізації власного капіталу та показує, частину власного капіталу, яка знаходиться в обігу. Чим вище значення цього показника, тим краще фінансовий стан підприємства, забезпечується більш достатня гнучкість у використанні власних коштів господарюючого суб'єкта. Оптимальне значення дорівнює 0,5, на думку деяких авторів – 0,3 [3].

Для визначення оптимального значення коефіцієнта маневреності потрібно порівняти показник по конкретному підприємству із середнім його значенням по галузі або в суб'єктів господарювання — конкурентів.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами характеризує забезпеченість оборотних активів власним оборотним капіталом, і визначається за формулою [11]:

$$K_{\text{забезп.}_{\text{воз}}} = \frac{BOK}{OA} = \frac{BK - HA}{OA}, \quad (1.16)$$

де OA – оборотні активи підприємства.

Важливе значення при аналізі фінансової стійкості підприємства має коефіцієнт забезпеченості матеріальних запасів власними оборотними коштами, який показує, рівень покриття матеріальних запасів власними коштами [11]:

$$K_{\text{заб.}_{\text{з.}_{\text{BOK}}} = \frac{BK - HA}{З}, \quad (1.17)$$

де $З$ – середньорічна вартість запасів підприємства.

Нормальним явищем є рівень коефіцієнта 60 – 80%. Деякі автори називають критичну величину – 50%.

При аналізі фінансового стану підприємства необхідно знати запас його фінансової стійкості, під яким розуміють той обсяг реалізації продукції, який забезпечує підприємству певну стійкість його фінансового становища.

Для цього використовують такі показники:

1. Чистий дохід,
2. Собівартість,
3. Прибуток, який визначається як різниця між виручкою та повною собівартістю продукції,
4. Постійні витрати – це витрати, які несуттєво залежать від обсягів виробництва і із зміною останніх практично не змінюють своє значення. До умовно-постійних витрат належать витрати на опалення, охорону підприємства, заробітна плата адмінперсоналу, амортизаційні відрахування підприємства,
5. Змінні витрати – це витрати, які залежать від обсягів виробництва і змінюються одночасно із зміною обсягів виробництва. До них належать витрати на матеріали, сировину, заробітна плата основним працівникам, нарахування на заробітну плату основних працівників тощо,
6. Маржинальний дохід – сума постійних витрат та прибутку підприємства,
7. Поріг рентабельності.

Прибуток від реалізації визначається як.

Умовно-змінні витрати.

Умовно-постійні витрати.

Знаючи величину прибутку, собівартості, постійних та змінних витрат, маржинального доходу, можна визначити поріг рентабельності підприємства або зону беззбитковості.

Беззбитковість – це такий фінансовий стан, за якого діяльність підприємства не приносить ні прибутку, ні збитку.

Поріг рентабельності визначається як відношення суми постійних витрат в складі собівартості реалізованої продукції до частки маржинального доходу у виручці від реалізації продукції:

$$P_{\text{рент}} = \frac{ПВ}{ПВМД}, \quad (1.18)$$

де ПВ – постійні витрати,

ПВМД – питома вага маржинального доходу у виручці.

Економічний зміст даного показника полягає в тому, що визначається та сума виручки, яка необхідна підприємству для покриття усіх постійних витрат і дасть змогу не отримати ні збитку ні прибутку [11].

Запас фінансової стійкості або ж зона беззбитковості визначається як різниця між фактичною кількістю реалізованої продукції та беззбитковим обсягом продажу. Чим більшою є запас фінансової стійкості, тим міцнішим є фінансовий стан підприємства. Запас фінансової стійкості можна визначити за формулою:

$$\text{ЗФС} = \frac{\text{ЧД} - \text{П}_{\text{рент}}}{\text{ЧД}} \times 100\%. \quad (1.19)$$

При проведенні коефіцієнтного аналізу фінансової стійкості підприємства, в залежності від потреб керівництва та специфіки його функціонування, запропоновані показники можна замінювати або доповнювати. Водночас визначення показників фінансової стійкості не дає вичерпної характеристики фінансового стану підприємства, а лише описує структуру джерел формування капіталу підприємства. Такий аналіз дає змогу оцінити фінансову стійкість у «вузькому» значенні.

Для стратегічного аналізу фінансової стійкості підприємства Приймак І. І. пропонує використовувати інтегральний показник фінансової стійкості - $I_{\text{фс}}$, який є функцією багатьох змінних, що характеризують внутрішній фінансовий потенціал та інтегральний показник впливу зовнішнього середовища на фінансову стійкість - $I_{\text{зс}}$ [23]. Аналіз фінансової стійкості підприємства за цими показниками дає змогу сформулювати комплексну оцінку стійкості фінансової системи підприємства та ухвалити на її основі стратегічні фінансові рішення.

Отже, зважаючи на основні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємства, оцінку стійкості фінансового стану досліджуваного підприємства буде проведено за абсолютними та відносними показниками.

Висновок до розділу 1

В даному розділі розглянуто теоретичні основи управління фінансовою стійкістю підприємств.

Узагальнення існуючих підходів до фінансової стійкості надало можливість визначити її як здатність підприємства функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів та пасивів у мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, яка гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику визначає фінансову стійкість підприємства.

Систематизовано чинники, які впливають на рівень фінансової стійкості.

Розглянуто особливості управління фінансовою стійкістю підприємств машинобудування. Узагальнено етапи управління фінансовою стійкістю підприємств машинобудування.

Досліджено методичні підходи до оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємств. Визначено, що оцінку фінансової стійкості підприємства доцільно проводити в динаміці за такими етапами:

- 1 етап — аналіз абсолютних показників;
- 2 етап — аналіз відносних показників;
- 3 етап — аналіз показників платоспроможності;
- 4 етап — визначення запасу фінансової стійкості.

Матеріали даного розділу висвітлено в працях [24-26].

2 АНАЛІЗУВАННЯ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

2.1 Аналізування стану та розвитку машинобудівної промисловості України

Машинобудування, незважаючи на суттєве зниження обсягів виробництва продукції в останні десятиліття, відноситься до провідних секторів промисловості України. Воно забезпечує інші галузі економіки, населення країни продукцією промислового призначення (верстати, обладнання, інструменти), засобами транспорту, побутовими товарами (автомобілі, пральні машини, холодильники тощо). Рівень розвитку машинобудування значною мірою визначає загальний стан економіки країни.

На момент розпаду СРСР в Україні вироблялося (% від загальносоюзного показника): 100 % кукурудзозбиральних, бурякозбиральних комбайнів і роторних екскаваторів, 95 % вугільних комбайнів, 36,9 % електродвигунів змінного струму, 50% силових трансформаторів, 40% доменного та сталеплавильного обладнання, 26,3 % сільськогосподарських машин, 29,6 % екскаваторів, 35,8 % телевізорів, 28,6% магнітофонів [27]. Україна була також значним виробником літаків, вантажних вагонів, автобусів, морських суден тощо. За асортиментом продукції, кількістю галузей машинобудування Україна практично не поступалося більшості країн Європи, у т.ч. і розвиненим. У 1990 р. на машинобудування припадало 32,9 % загального виробництва промислової продукції України, 43,1 % промислово-виробничого персоналу та майже 28 % вартості основних виробничих фондів.

Машинобудівний комплекс України охоплює понад 20 спеціалізованих галузей, тобто практично всі галузі машинобудування. Залежно від того, на який ринок орієнтована продукція, що випускається підприємствами машинобудівного комплексу, їх умовно можна об'єднати в п'ять груп [27]:

– інвестиційне (важке) машинобудування – група галузей, розвиток яких визначається інвестиційною активністю металургійного, будівельного, енергетичного і транспортного комплексів;

– тракторне і сільськогосподарське машинобудування – група галузей, розвиток яких залежить від платоспроможності сільгоспвиробників і переробників сільськогосподарської продукції, а також частково від попиту населення

– залізничне машинобудування – спрямоване на задоволення попиту залізничного господарства країни;

– автомобільна промисловість – випуск продукції орієнтований на попит кінцевих споживачів (виробництво легкових автомобілів), а також на потребу підприємств, фірм і виконавчих органів влади (виробництво вантажівок і автобусів)

– електротехніка, приладобудування, верстатобудування – група наукоємних галузей, так званих комплектуючих, що розвиваються услід за потребами всіх інших галузей промисловості, включаючи і саме машинобудування.

У Вінницькій області, в області функціонує понад 100 промислових підприємств, основним видом економічної діяльності яких є машинобудування. В області працюють підприємства верстатобудівної, інструментальної, приладобудівної, автомобільної промисловості, що випускають обладнання для сільського, будівельного та комунального господарства, для легкої та харчової промисловості.

Найвпливовішими підприємствами області є ПрАТ «Могилів-Подільський машзавод», ПрАТ «Барський машинобудівний завод», ПрАТ «Калинівський машзавод», ПрАТ «Маяк», ТОВ ПП ВО «Елна-Сервіс», ТОВ Жмеринське підприємство «Експрес», ТОВ «Вінницький агрегатний завод», Філія «Вінницятрансприлад» ПАТ «Української залізниці», ПрАТ «Ямпільський приладобудівний завод», ДП «Електричні системи».

Вагому частку в машинобудуванні Вінниччини займає виробництво машин та устаткування (49,2%), 14,0% – виробництво транспортних засобів та устаткування, 18,0% складає виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції, 18,9% – виробництво електричного устаткування [28].

Майже третина виробництва машин та устаткування складає виробництво машин і обладнання для сільського та лісового господарства, 28,1% – на виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв та інших машин спеціального призначення, 24,3% – інших машин і обладнання загального призначення [28].

Важливе місце в машинобудуванні Вінницької області займає сільськогосподарське машинобудування, де підприємства області випускають розпушувачі та культиватори, борони дискові, машини для приготування кормів для тварин, сушарки для оброблення сільськогосподарської продукції, частини до машин сільськогосподарського призначення.

Динаміка обсягу реалізованої промислової продукції наведена на рис. 2.1, з якого видно, що протягом 2014-2018 рр. спостерігається позитивна динаміка зростання обсягу реалізованої промислової продукції за 2014-2018 рр. по промисловості в цілому та по машинобудуванню.

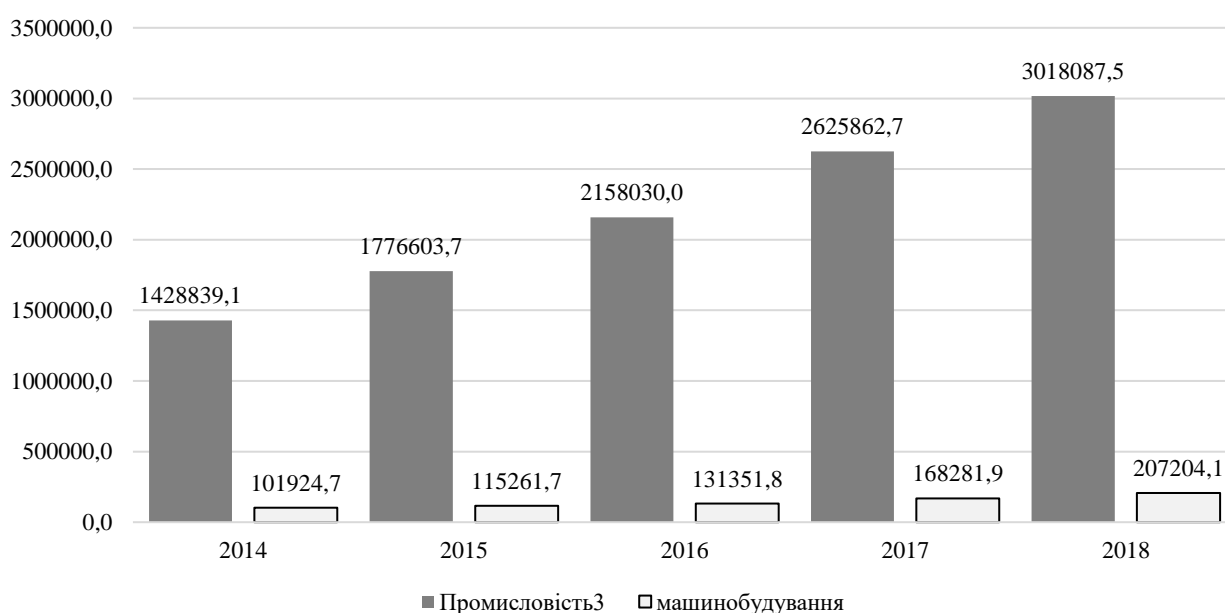

Рисунок 2.1. Обсяг реалізованої промислової продукції за 2014-2018 рр., млн грн (побудовано за даними [29])

Досить позитивним є те, що динаміка обсягу реалізованої промислової продукції підприємств машинобудування відповідає динаміці обсягу реалізованої промислової продукції по промисловості в цілому. Це свідчить про те, що машинобудування розвивається відповідно за загальних тенденцій розвитку промисловості.

На рис. 2.2 відображена динаміка питомої ваги обсягу реалізованої промислової продукції підприємств машинобудування в загальному обсязі промисловості.

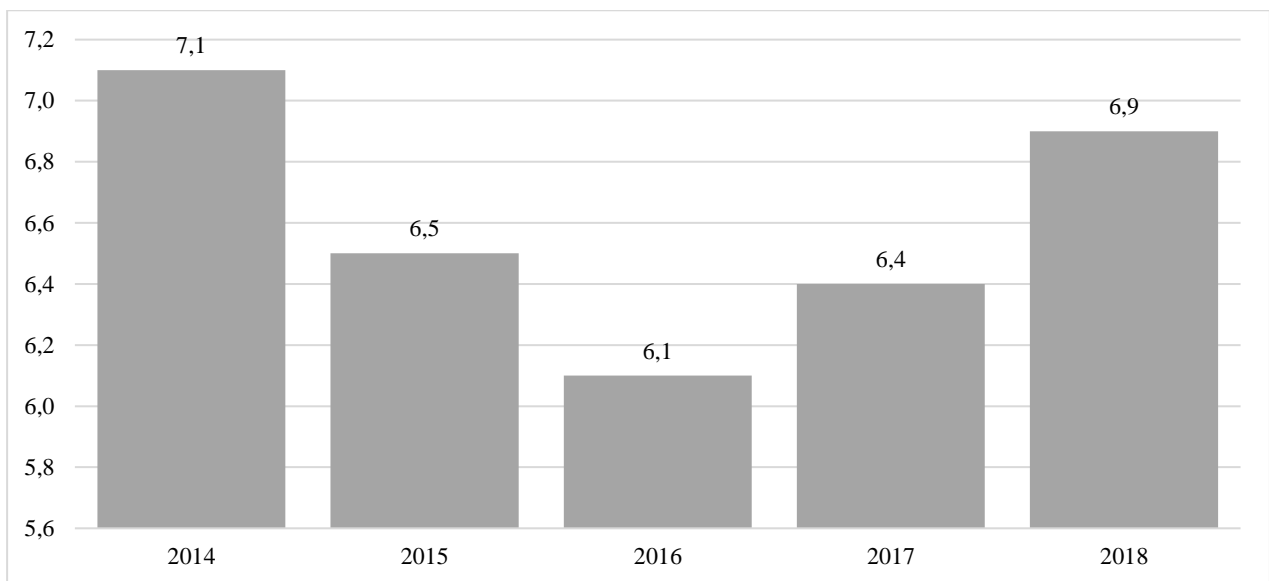

Рисунок 2.2. Частка продукції машинобудування в загальному обсязі промислової продукції, відсотків (побудовано за даними [29])

З рис. 2.2 видно, що питома вага продукції машинобудування в загальному обсязі промисловості мала нерівномірну динаміку зміни: протягом 2014-2016 рр. спостерігалось стабільне скорочення частки продукції машинобудування в загальному обсязі промислової продукції, а з 2017 р. – спостерігається зростання. Зазначене скорочення спричинене тим, що значна кількість підприємств машинобудування знаходиться на Сході України, а також скороченням імпорту продукції до Російської Федерації.

В таблиці 2.1 наведена динаміка фінансових результатів підприємств машинобудування, з якої видно, що протягом 2014-2018 рр. співвідношення між прибутковими та збитковими підприємствами практично є сталим.

Таблиця 2.1 – Динаміка фінансових результатів підприємств машинобудування за 2014-2018 рр., млн грн (складено за даними [29])

Показник	Чистий прибуток (збиток)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
2014					
Промисловість	-178730,9	62,4	59911	37,6	238642
машинобудування	-22380,2	63,7	7622,2	36,3	30002
2015					
Промисловість	-188267,9	72,6	75334	27,4	263602
машинобудування	-15374	74	12946	26	28320
2016					
Промисловість	-24724,7	72,5	117203	27,5	141927
машинобудування	-732,2	76,9	11774	23,1	12506
2017					
Промисловість	56124	71,4	195352	28,6	139228
машинобудування	6119,7	77,4	15602	22,6	9482,6
2018					
Промисловість	112727,7	72,2	233664	27,8	120936
машинобудування	11536,4	76,1	18914	23,9	7377,7

Досить позитивним є те, що відсоток підприємств, які отримували прибуток по машинобудуванню є вищим за відсоток прибуткових підприємств по промисловості в цілому. В 2018 р. частка машинобудівних підприємств, які отримали прибуток, склала 76,1%, тоді як по промисловості в цілому – 72,2%. В цілому, протягом 2014-2017 рр. спостерігалось зростання частки підприємств, які отримували прибуток як по промисловості в цілому, так і підприємств машинобудування. В 2018 р. спостерігалось незначне зниження даного показника.

Для промислово розвинених та індустріальних країн світу в сучасних умовах характерні перенасиченість кваліфікованою робочою силою, технічними засобами, наявним платоспроможним попитом на товари промислового призначення. Як результат, для нарощування виробництва готової продукції немає потреби нарощувати випуск металу, а кількість верстатного парку в світі

починає скорочуватись [30].

Серед основних проблем сучасного розвитку машинобудування в Україні слід відзначити [27, 30-32]:

- застарілість основних засобів на підприємствах, що негативно впливає на рівень конкурентоспроможності, якості та собівартості продукції машинобудівної промисловості;

- недостатній рівень платоспроможності товаровиробників, що негативно впливає на фінансово-економічний стан підприємств машинобудування;

- обмежений внутрішній попит на вітчизняну продукцію;

- низький рівень інноваційної активності вітчизняних підприємств;

- значна залежність вітчизняних підприємств від постачань вузлів, деталей та комплектуючих виробів з інших країн;

- неефективна політика держави щодо діяльності монополістів і посередників, що призводить до підвищення вартості матеріалів, енергоресурсів

На основі аналізу стану машинобудівної промисловості та [30-32] можна визначити такі напрямки покращення фінансового стану підприємств машинобудування:

- поліпшення структури ресурсного потенціалу машинобудівних підприємств, приведення її у відповідність до вимог часу;

- підвищення інноваційної активності та інвестиційної привабливості;

- розширення асортименту продукції машинобудування;

- необхідність державного стимулювання процесу технічного та технологічного оновлення виробничих фондів; підйом рівня механізації й автоматизації всіх стадій виробничого процесу;

- реконструкція ряду машинобудівних підприємств і закриття нерентабельних і збиткових підприємств.

Отже, для підприємств машинобудування важливо підвищувати рівень фінансової стійкості та залучати інвестиції.

2.2 Загальна характеристика ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Приватне акціонерне товариство «Вінницький завод «Маяк» засновано відповідно до рішення Міністерства машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України (наказ №1394 від 31.10.94) шляхом перетворення державного підприємства «Вінницький завод «Вінницький завод «Маяк» у ВАТ «Вінницький завод «Маяк» відповідно до Указу Президента України від 15.06.93 р. №210/93 «Про корпоратизацію підприємств» та «Положення про порядок корпоратизації» затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 05.07.93 р. № 508. Згідно Статуту ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» статутний фонд Товариства становив 150412,5 гривень (zareєстровано 13.12.94 р. В 1998 році процес приватизації був завершений і акціонерне товариство отримало свідоцтво про власність.

Основним видом діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» було виробництво електронно-обчислювальних машин та іншого устаткування для оброблення інформації.

29.04.2011 р. з метою приведення діяльності товариства у відповідність до вимог Закону України «Про акціонерні товариства», змінено найменування Відкрите акціонерне товариство «Вінницький завод «Маяк» на Публічне акціонерне товариство «Вінницький завод «Маяк». Основним видом діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» є виробництво електричних побутових приладів.

Метою діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» є здійснення господарської діяльності з метою громадських задоволення потреб в його продукції, підвищення якості та зниження собівартості, вирішення соціальних потреб трудового колективу підприємства, розширення різних видів послуг членам свого товариства та населенню.

Предметом діяльності Товариства є виробництво товарів та надання послуг, а також комерційна та інша підприємницька діяльність, у тому числі зовнішньоекономічна, з метою одержання відповідного прибутку.

ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» здійснює діяльність у таких напрямках:

- проектування, виробництво та продаж побутових електроприладів та іншого електричного устаткування;
- проектування, виробництво та продаж машинобудівельної продукції, інших машин і устаткування загального призначення;
- розробка, виробництво та продаж радіаторів і котлів центрального опалення та інших приладів опалення;
- закупівля, продаж, оренда і здача в оренду будівель, приміщень, обладнання та іншого нерухомого майна;
- розробка, виробництво та продаж машин і устаткування для сільського господарства;
- проектування, виробництво та продаж радіоелектронної продукції;
- виконання науково-вишукувальних, науково-дослідних та проектних робіт;
- виробництво, монтаж, наладка і експлуатація технічних засобів та програм;
- розробка, виготовлення та реєстрація сільськогосподарського обладнання та апаратури;
- розробка, випуск та реалізація продукції, товарів народного споживання;
- рекламна і видавнича діяльність;
- консультативні та інформаційні послуги;
- торгово-посередницька та комерційна діяльність;
- підготовка і підвищення кваліфікації кадрів;
- здійснення експортно-імпортних операцій;
- організація розробок, виробництво, реалізація та сервісне обслуговування засобів інформаційної та іншої техніки;
- монтаж, шеф-монтаж, пусконаладжувальні роботи, лізинг технологічних ліній та устаткування;
- ремонт, відновлення, сервісне обслуговування, прокат (лізинг) обладнання з наступною його реалізацією;

- виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства.

- надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна.

- постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря;

- інші види діяльності, незаборонені чинним законодавством.

Гармонійне поєднання традицій оборонного підприємства, передової технології з сучасним дизайном дозволило ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» стати провідним підприємством в Україні у виробництві побутового опалювального обладнання і приладів під власною торговою маркою «Термія».

Продукція постачається до Білорусії, Прибалтики, Молдови. Номенклатура виробів ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» надзвичайно широка [34]:

- маслонаповнені електрорадіатори – 50 моделей;
- електроконвектори – 360 моделей;
- радіатори для систем індивідуального опалення – 153 моделі;
- конвектори сталеві – 20 моделей;
- тепловентилятори і теплові завіси – 12 моделей;
- побутові електроплитки – 14 моделей;
- інфрачервоні обігрівачі.

Висока якість виробів гарантується застосуванням сучасних технічних рішень, якісних матеріалів, комплектуючих виробів кращих європейських виробників та підтверджена сертифікатами відповідності і гігієнічними висновками України та інших країн.

Органами управління Товариства є:

- Загальні збори;
- Наглядова рада;
- Правління;
- Ревізійна комісія.

Загальні збори є вищим органом Товариства. Загальні збори можуть

вирішувати будь-які питання діяльності акціонерного товариства. У загальних зборах Товариства можуть брати участь особи, включені до переліку акціонерів, які мають право на таку участь, або їх представники. На загальних зборах за запрошенням особи, яка скликає загальні збори, також можуть бути присутні: представник аудитора ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» та посадові особи Товариства незалежно від володіння ними акціями, представник органу, який відповідно до статуту представляє права та інтереси трудового колективу.

Наглядова рада Товариства є органом, що здійснює захист прав акціонерів Товариства, і в межах компетенції, визначеної цим статутом та Законом України «Про акціонерні товариства», контролює та регулює діяльність виконавчого органу.

Наглядова рада складається з п'яти членів. Кількісний склад наглядової ради встановлюється загальними зборами акціонерів Товариства.

Виконавчий орган ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» здійснює управління поточною діяльністю Товариства. До компетенції виконавчого органу належить вирішення всіх питань, пов'язаних з керівництвом поточною діяльністю Товариства, крім питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів та наглядової ради. Голову та членів виконавчого органу Товариства обирає наглядова рада.

Посадовими особами ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» є Голова та члени Наглядової ради, Голова та члени Правління, Голова та члени Ревізійної комісії, корпоративний секретар.

ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» складається з головного підприємства та 7 дочірніх підприємств. Чисельність працюючих 688 чол. Очолює ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» голова правління – генеральний директор, якому підпорядковані:

1. Адміністрація головного підприємства.
2. Директора дочірніх підприємств.

Згідно рішення загальних зборів у різні часи на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» створено із 6 дочірніх підприємств, що значно розширило поле

діяльності, зменшило витрати та дозволило в складний час заробляти прибуток окремими підрозділами. ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» здійснило внески у статутні фонди вищеназваних підприємств основними засобами для створення цілісного майнового комплексу в обмін на корпоративні права.

ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» складається з головного підприємства та дочірніх підприємств. Чисельність працюючих 606 чоловік. Очолює ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» голова правління – генеральний директор, якому підпорядковані:

1. Адміністрація головного підприємства.
2. Директора дочірніх підприємств.

Згідно рішення загальних зборів у різні часи на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» створено 5 дочірніх підприємств, що значно розширило поле діяльності, зменшило витрати та дозволило в складний час заробляти прибуток окремими підрозділами. ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» здійснило внески у статутні фонди вищеназваних підприємств основними засобами для створення цілісного майнового комплексу в обмін на корпоративні права. Дочірнє підприємство «Теплокомуненерго «Вінницький завод «Маяк» - здійснює діяльність на внутрішньому ринку по виробництву та продажу тепла. Фірма має котельню, яка опалює мікрорайон «Вишенька». Місцезнаходження - м.Вінниця, вул. Порики, 28. Частка материнської компанії в статутному фонді складає 100%. Кількість працюючих - 143 чоловік.

Дочірнє підприємство зовнішньоекономічна фірма «Вінницький завод «Маяк» - займається експортно-імпортними торговельними операціями та здійснює маркетингові дослідження. Фірма продає продукцію товариства в країни ближнього та дальнього зарубіжжя, а також закуповує комплектуючі для її виробництва. Місцезнаходження - м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе,145. Частка материнської компанії в статутному фонді складає 100%. Кількість працюючих - 11 чоловік.

Дочірнє підприємство «Автомобіліст-Маяк» – надає транспортні послуги, виконує ремонт та утримання транспортних засобів. Місцезнаходження –

м. Вінниця. Частка материнської компанії в статутному фонді складає 100%. Кількість працюючих - 1 чоловіки.

Дочірнє підприємство «ЖЕК Маяк» - надає комунальні послуги населенню. Має на обслуговуванні гуртожиток Місцезнаходження - м. Вінниця, вул. В. Порика, 43. Частка материнської компанії в статутному фонді складає 100%. Кількість працюючих - 20 чоловік.

На сьогоднішній день, ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» є одним з найкрупніших виробничих підприємств у Вінницькій області. Поєднав традиції оборонного підприємства та передових технологій із сучасним дизайном, починаючи з 1997 року підприємство займається розробкою та виготовленням широкого асортименту продукції, в тому числі як основного – високоякісних електричних нагрівальних приладів: маслонаповнені електрорадіатори, електроконвектори, тепловентилятори, теплові завіси, інфрачервоні обігрівачі, побутові електроплитки, електричні котли, тепло акумуляційні баки.

Продукція сертифікована у відповідності до вимог митного союзу. Для виробництва продукції використовується наступне технологічне обладнання:

- механозаготівельне;
- штампувальне;
- зварювальне;
- гальванічне;
- порошково-фарбувальне;
- пластмасо-ливарне;
- складально-пакувальне.

Для того, щоб підвищити конкурентоспроможність своєї продукції, ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» в останній час перейшло на комплектуючі імпортного виробництва.

Основні постачальники комплектуючих:

- Китай «Ningbo Master Soken» (вимикачі на всі вироби);

- Гонконг «Kaneta» (нагрівальні лампи для електроплиток, радіаторів опалювальних та інших);
- Німеччина «Eichenaner» (трубчаті нагрівачі електричні для агрегатів повітряно-опалювальних);
- Італія «Termoregolatori Campani» (термостати),
- Чехія «Eichenaner spol» (нагрівальні елементи та конвектори);
- Германія «Metalluk»,
- Угорщина «Inotal Aluminium Feldolgozo ZRT» (алюмінієва стрічка);
- Китай «Jiangmen jianghai District Foreign Economic Enterprise corporation Limited» (комфорки, термостати, кварцеві трубки).

Серед вітчизняних постачальників, які займають більше 10 % в загальному обсязі постачання, можна назвати: м.Вінниця «Егаско», м. Вінниця «Торгтехніка ПАК», м. Вінниця ФОП Ортинська Н.М., м. Васильків «Метсервіс», м.Київ «Хім-Комплект».

У зв'язку з тим, що підприємство працює в галузі машинобудування промисловості, яка значно відстає від таких розвинутих країн як Японія, Німеччина, Америка, має місце необхідність впровадження нових технологій, направлених на виготовлення конкурентоспроможної продукції.

Підприємство залежне від сезонних змін. Виробництво та реалізація продукції збільшується в осінньо - зимовий період. Її збут припадає на жовтень-лютий, на період холодів.

На сьогодні продукція ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» по своїм показникам та зовнішньому вигляду наближається до продукції провідних європейських фірм, проте конкурувати на європейському ринку не може, оскільки дорожче.

2.3 Аналіз показників фінансово-економічної діяльності підприємства

Проведемо аналіз показників, як характеризують фінансово-економічну діяльність ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016-2018 рр. З цією метою в першу чергу проаналізуємо абсолютні показники, які характеризують майновий та фінансовий стан підприємства, наведені в таблиці 2.2, отримані за даними додатку Б.

Таблиця 2.2 – Абсолютні показники, які характеризують майновий та фінансовий стан ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016-2018 рр., тис грн

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Зміна значень 2018р. порівняно із 2016р.		Зміна значень 2018р. порівняно із 2017р.	
				Абсо- лютна	Темп при- росту, %	Абсо- лютна	Темп при- росту, %
Загальна вартість майна	146410,50	184010,50	199929,50	53519,00	36,55	15919,00	8,65
Власний капітал	105155,5	111158	108964	3808,50	3,62	-2194,00	-1,97
Залучений капітал	41255	72852,5	90965,5	49710,50	120,50	18113,00	24,86
Оборотні активи	111226	143329,5	157775,5	46549,50	41,85	14446,00	10,08
Необоротні активи	35184,5	40681	42154	6969,50	19,81	1473,00	3,62
Чистий дохід	296 312,0	311 874,0	382 858,0	86546,00	29,21	70984,00	22,76
Собівартість реалізованої продукції	254 599,0	292 471,0	341 571,0	86972,00	34,16	49100,00	16,79
Валовий прибуток	41 713,0	19 403,0	41 287,0	-426,00	-1,02	21884,00	112,79
Фінансовий результат від операційної діяльності	18 440,0	10 429,0	5 284,0	-13156,00	-71,34	-5145,00	-49,33
Фінансовий результат до оподаткування	18 936,0	9 929,0	-1 581,0	-20517,00	-108,35	-11510,00	-115,92
Чистий прибуток	12 239,0	4 818,0	-5 063,0	-17302,00	-141,37	-9881,00	-205,09

З таблиці 2.2 видно, що на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» спостерігається позитивна динаміка зростання загальної вартості майна підприємства: в 2018 р. середньорічна вартість майна складала 199929,5 тис. грн., що на 36,55% більше порівняно із 2016 р. та на 8,65% більше порівняно із 2017 р. Зростання загальної вартості майна було спричинене зростанням величини залученого капіталу: в 2018 р. середньорічна вартість залученого капіталу складала 90965,5 тис грн, що на 120,5% більше порівняно із 2016 р. та на 24,86% більше порівняно із 2017 р.

В свою чергу власний капітал мав неоднорідну динаміку зміни: в 2018 р. він зріс порівняно із 2016 р. на 3,62%, проте зменшився на 1,97% порівняно із 2017 р. та склав 108964 тис. грн.

Зростання загальної вартості майна спричинило зростання оборотної та необоротної частини активів, при чому оборотні активи зростали швидшими темпами порівняно і необоротними. Вартість оборотних активів ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» в 2018 р. склала 157775,5 тис. грн, що на 41,85% більше порівняно із 2016 р. та на 10,08% більше – порівняно із 2017 р.

Вартість необоротних активів в 2018 р. становила 42154 тис. грн, що на 19,81% більше порівняно із 2016 р. та на 3,62% – порівняно із 2017 р.

Отже, попередній аналіз показав покращення майнового стану підприємства.

Разом з тим, на підприємстві фінансові результати діяльності, як видно з рис. 2.3, мали негативну динаміку зміни: кінцевим результатом діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» в 2018 р. став чистий збиток. З рис. 2.3 видно, що в 2017 р. відбулось погіршення усі показників, які характеризують фінансові результати діяльності, а в 2018 р. – незначне їх покращення. Разом з тим, кінцевий фінансовий результат мав негативну динаміку. Валовий прибуток підприємства в 2016 р. склав 41713 тис. грн, в 2016 р. скоротився до 19403 тис. грн, а в 2018 р. зріс до 41287 тис. грн. Зростання даного показника склало 112,79% порівняно із 2016 р., проте це на 1,02% менше порівняно із 2017 р. Такі зміни спричинені випередженням в 2016 р. темпів приросту собівартості

продукції порівняно із чистим доходом: якщо в 2018 р. чистий дохід виріс на 34,16% порівняно із значенням показника в 2016 р., то собівартість реалізованої продукції за аналогічний період зросла на 34,16%.

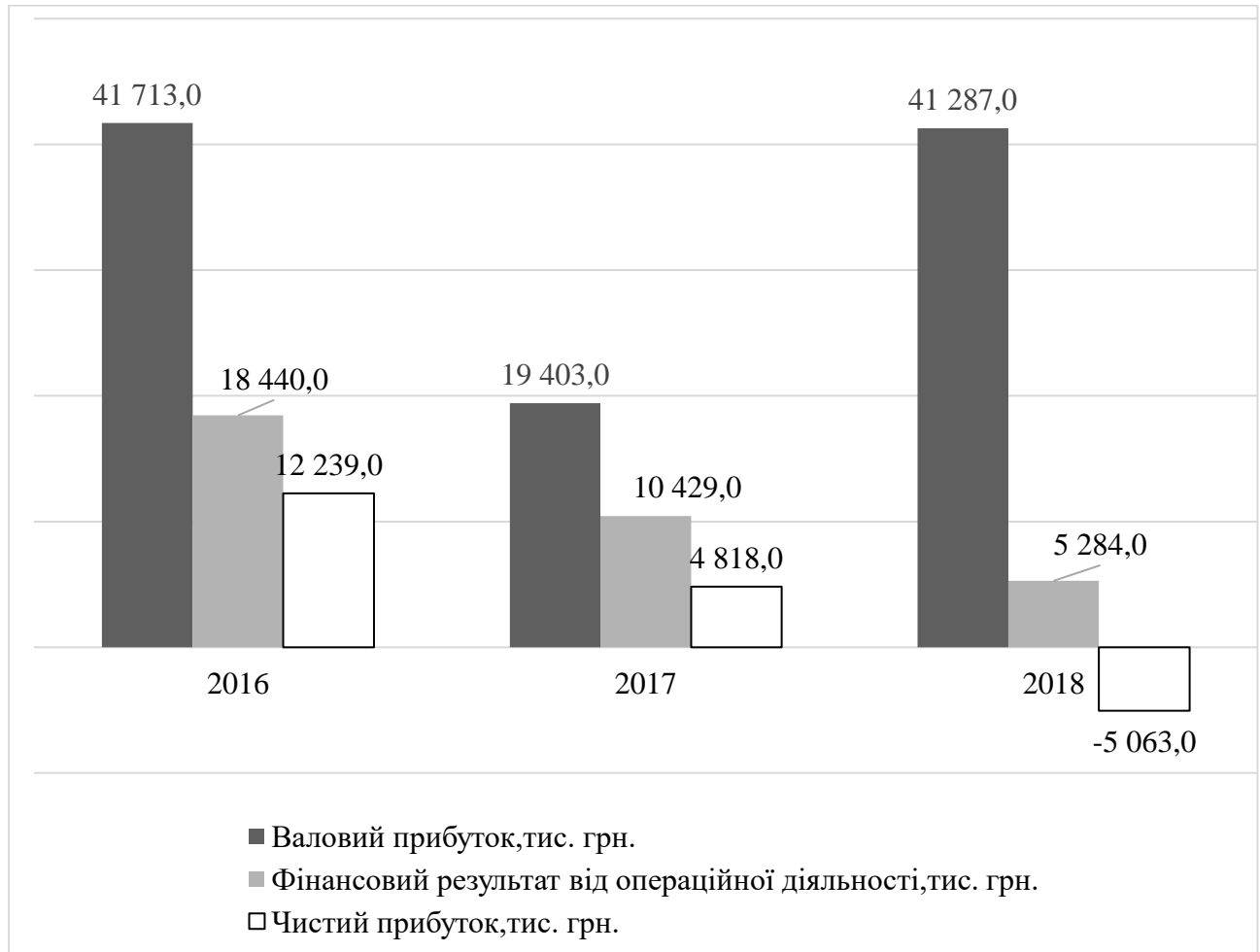

Рисунок 2.3. Динаміка фінансових результатів ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016-2018 рр.

Отже, ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» варто вжити заходів щодо підвищення ефективності управління своїми витратами та доходами. Однією з причин значного зростання собівартості є збільшення витрат на енергетичні ресурси, застаріле обладнання, яке не є енергоефективним та не дозволяє підвищити суттєво ефективність виробництва.

Значне зростання адміністративних витрат, витрат на збут, перевищення інших операційних витрат над іншими операційними доходами спричинили

суттєве зменшення прибутку від операційної діяльності, який мав стійку динаміку скорочення. Якщо в 2016 р. прибуток від операційної діяльності склав 18440 тис. грн, то в 2017 р. значення даного показника склало 10429 тис. грн, а в 2018 р. – 5284 тис. грн. загальне зменшення показника в 2018 р. склало 71,34% порівняно із 2016 р. та 49,33% – порівняно із 2017 р.

Аналогічну динаміку мав і фінансовий результат до оподаткування. Суттєве переважання фінансових витрат та інших витрат над відповідними доходами, скорочення прибутку від операційної діяльності причинили отримання на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» в 2018 р. фінансовим результатом до оподаткування збитку в розмірі 1581 тис. грн, тоді як в 2016-2017 рр. підприємство до оподаткування мало прибуток, який зменшився з 18936 тис. грн в 2016 р. до 9929 тис. грн в 2017 р.

Кінцевим фінансовим результатом в 2018 р. ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» отримало чистий збиток в розмірі 5063 тис. грн.

Отже, ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» варто вжити заходів щодо покращення стану управління доходами та витратами. Для виявлення факторів, які вплинули на погіршення чистого фінансового результату, проведемо його факторний аналіз.

Для цього використаємо чотирифакторна мультиплікативна модель аналізу чистого прибутку підприємства, яка має такий вигляд:

$$\text{ЧП} = \text{ВК} \times \text{Коб}_A \times \text{М}_k \times \text{Р}_{\text{чиста}}, \quad (2.1)$$

де ВК – середньорічні залишки власного капіталу;

Коб_А – оборотність активів, розрахована як відношення чистого доходу до загальної вартості активів;

М_к – мультиплікатор власного капіталу, який характеризує здатність власного капіталу створювати активи і відношенням активів до власного капіталу підприємства;

$R_{\text{чиста}}$ – чиста рентабельність фінансово-господарської діяльності підприємства, виражена десятковим дробом, розрахована як відношення чистого прибутку до чистого доходу.

Результати факторного аналізу чистого прибутку узагальнено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Факторний аналіз чистого прибутку ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Показник	Значення		Зміна значень	Вплив на зміну чистого прибутку
	2018 р.	2019 р.		
1. Чистий прибуток, тис. грн.	4818,00	-5063,00	-9881	
2. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	311874,00	382858,00	70984	
3. Середньорічні залишки активів, тис. грн.	184010,50	199929,50	15919	
4. Середньорічні залишки власного капіталу, тис. грн.	111158	108964	-2194	-95,10
5. Оборотність активів, оборотів (ряд. 2 / ряд. 3)	1,69	1,91	0,22	613,31
6. Мультиплікатор капіталу (ряд. 3 / ряд. 4)	1,66	1,83	0,18	578,38
7. Чиста рентабельність (ряд. 1 / ряд. 2)	0,0154	-0,0132	-0,0287	-10977,60

З таблиці 2.3 видно, що основними причинами зменшення чистого прибутку стали зменшення власного капіталу на 2194 тис. грн що спричинило скорочення чистого прибутку на 95,1 тис. грн, а також значне зменшення чистої рентабельності, яка зменшилась на 0,0287 одиниць. Позитивно на зміну чистого прибутку вплинули зростання оборотності активів та мультиплікатора капіталу.

Отже, ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» варто переглянути політику формування доходів та витрат, а також збільшувати величину власного капіталу.

Наступним етапом аналізу фінансового стану підприємства стане аналіз ліквідності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

Розрахуємо коефіцієнт покриття ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за формулою [11]:

$$K_{\Pi} = \frac{OA}{ПЗ}, \quad (2.2)$$

де OA – оборотні активи;

ПЗ – поточні зобов'язання.

$$2016 \text{ р.: } K_{\Pi} = \frac{111226}{40578,5} = 2,74;$$

$$2017 \text{ р.: } K_{\Pi} = \frac{143329,5}{72536} = 1,98;$$

$$2018 \text{ р.: } K_{\Pi} = \frac{157775,5}{90965,5} = 1,73.$$

Розрахуємо коефіцієнт швидкої ліквідності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за формулою [11]:

$$K_{ЛШВ} = \frac{OA - З}{ПЗ} \quad (2.3)$$

де З – величина запасів.

$$2016 \text{ р.: } K_{ЛШВ} = \frac{111226 - 28810,5}{40578,5} = 2,0;$$

$$2017 \text{ р.: } K_{ЛШВ} = \frac{143329,5 - 41868,5}{72536} = 1,4;$$

$$2018 \text{ р.: } K_{ЛШВ} = \frac{157775,5 - 58017}{90965,5} = 1,10.$$

Розрахуємо показник абсолютної ліквідності [11]:

$$K_{\text{Лабс}} = \frac{\Gamma + \text{ПФІ}}{\text{ПЗ}}, \quad (2.4)$$

де Γ – грошові кошти та їх еквіваленти;

ПФІ – поточні фінансові інвестиції.

$$2016 \text{ р.}: K_{\text{Лабс}} = \frac{28289,5}{40578,5} = 0,7;$$

$$2017 \text{ р.}: K_{\text{Лабс}} = \frac{32343}{72536} = 0,45;$$

$$2018 \text{ р.}: K_{\text{Лабс}} = \frac{27395,5}{90965,5} = 0,3.$$

Таблиця 2.4 – Показники ліквідності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016-2018 рр.

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Зміна значень 2018 р. порівняно із 2016 р.		Зміна значень 2018 р. порівняно із 2017 р.	
				Абсо- лютна	Темп при- росту, %	Абсо- лютна	Темп при- росту,%
Коефіцієнт покриття	2,74	1,98	1,73	-1,01	-36,72	-0,24	-12,22
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,00	1,40	1,10	-0,90	-45,05	-0,30	-21,60
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,70	0,45	0,30	-0,40	-56,80	-0,14	-32,46

З таблиці 2.4 видно, що впродовж 2016-2018 рр. ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» є достатньо ліквідним підприємством. Разом тим, на підприємстві спостерігається негативна динаміка зниження усіх показників, які характеризують ліквідність. Зокрема коефіцієнт покриття, який характеризує

частку поточних зобов'язань, яку підприємство може погасити за рахунок оборотних активів, та має складати 1,5–2, на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» в 2018 р. становив 1,73. Це на 36,72% менше порівняно із 2016 р. та на 12,22% менше порівняно із 2017 р.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, який характеризує здатність підприємства погашати поточні зобов'язання за рахунок активів, що швидко реалізуються, на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» мав аналогічну негативну динаміку зменшення, проте знаходився в рекомендованих межах для цього показника. Коефіцієнт швидкої ліквідності в 2018 р. склав 1,1, що на 45,05% менше за значення показника 2016 р. та на 21,6% менше за значення показника в 2017 р.

Аналогічну негативну динаміку має й коефіцієнт абсолютної ліквідності, який в 2018 р. склав 0,3, що на 56,8% менше порівняно із 2016 р. та на 32,46% менше – порівняно із 2017 р.

Отже, незважаючи на те, що ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» є ліквідним підприємством, йому варто вжити заходів щодо підтримання наявного рівня ліквідності.

Проаналізуємо рівень рентабельності та ділової активності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016-2018 рр.

Розрахуємо коефіцієнт оборотності активів, який характеризує швидкість обороту активів підприємства і визначається за формулою [11]:

$$K_{oA} = \frac{\text{ЧД}}{A}, \quad (2.5)$$

де ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції.

$$2016 \text{ р.: } K_{oA} = \frac{296312}{146410,5} = 2,02 \text{ (оборотів);}$$

$$2017 \text{ р.: } K_{oA} = \frac{311874}{18401,5} = 1,69 \text{ (оборотів);}$$

$$2018 \text{ р.: } K_{oA} = \frac{382858}{199929,5} = 1,91 \text{ (оборотів).}$$

Розрахуємо коефіцієнт оборотності власного капіталу, який показує швидкість обороту власного капіталу підприємства, за формулою [11]:

$$K_{oBK} = \frac{\text{ЧД}}{\text{БК}}. \quad (2.6)$$

$$2016 \text{ р. : } K_{oBK} = \frac{296312}{105155,5} = 2,82 \text{ (оборотів);}$$

$$2017 \text{ р. : } K_{oBK} = \frac{311874}{111158} = 2,81 \text{ (оборотів);}$$

$$2018 \text{ р. : } K_{oBK} = \frac{382858}{108964} = 3,51 \text{ (оборотів).}$$

Розрахуємо коефіцієнт оборотності залученого капіталу, який показує швидкість обороту залученого капіталу підприємства, за формулою [11]:

$$K_{o3K} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ЗК}}. \quad (2.7)$$

$$2016 \text{ р. : } K_{o3K} = \frac{296312}{41255} = 7,18 \text{ (оборотів);}$$

$$2017 \text{ р. : } K_{o3K} = \frac{311874}{72852,5} = 4,28 \text{ (оборотів);}$$

$$2018 \text{ р. : } K_{o3K} = \frac{382858}{90965,5} = 4,21 \text{ (оборотів).}$$

Коефіцієнт оборотності оборотних активів визначимо за формулою [11]:

$$K_{oOA} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ОА}}. \quad (2.8)$$

$$2016 \text{ р. : } K_{\text{оОА}} = \frac{296312}{111226} = 2,66 \text{ (оборотів);}$$

$$2017 \text{ р. : } K_{\text{оОА}} = \frac{311874}{143329,5} = 2,18 \text{ (оборотів);}$$

$$2018 \text{ р. : } K_{\text{оОА}} = \frac{382858}{157775,5} = 2,43 \text{ (оборотів).}$$

Визначимо коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості за формулою [11]:

$$K_{\text{оДЗ}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ДЗ}}, \quad (2.9)$$

де ДЗ – середньорічна дебіторська заборгованість підприємства.

$$2016 \text{ р. : } K_{\text{оДЗ}} = \frac{296312}{40355 + 2917,5 + 1419,5 + 321,5 + 2237,5 + 978} = 6,19 \text{ (оборотів);}$$

$$2017 \text{ р. : } K_{\text{оДЗ}} = \frac{311874}{43930,5 + 5538,5 + 699 + 0,5 + 5170,5 + 5189} = 5,15 \text{ (оборотів);}$$

$$2018 \text{ р. : } K_{\text{оДЗ}} = \frac{382858}{41971,5 + 6636 + 716 + 0,5 + 7334 + 4803,5} = 6,23 \text{ (оборотів).}$$

Розрахуємо коефіцієнт тривалості обороту дебіторської заборгованості за формулою [11]:

$$T_{\text{обДЗ}} = \frac{360}{K_{\text{оДЗ}}}. \quad (2.10)$$

$$2016 \text{ р. : } T_{\text{обДЗ}} = \frac{360}{6,19} = 58,20 \text{ (днів);}$$

$$2017 \text{ р. : } T_{\text{обДЗ}} = \frac{360}{5,15} = 69,87 \text{ (днів);}$$

$$2018 \text{ р. : } T_{\text{обДЗ}} = \frac{360}{6,23} = 57,79 \text{ (днів)}.$$

Розрахуємо коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за формулою [11]:

$$K_{\text{оКЗ}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{КЗ}}, \quad (2.11)$$

де КЗ – середньорічна кредиторська заборгованість підприємства.

$$2016 \text{ р. : } K_{\text{оКЗ}} = \frac{296312}{27800 + 4117,5 + 1056,5 + 623 + 3299 + 1134 + 412} = 7,71 \text{ (оборотів);}$$

$$2017 \text{ р. : } K_{\text{оКЗ}} = \frac{311874}{52828,5 + 5350,5 + 2426 + 803 + 3397 + 2268 + 28} = 4,65 \text{ (оборотів);}$$

$$2018 \text{ р. : } K_{\text{оКЗ}} = \frac{382858}{67095 + 4789 + 1929 + 1015,5 + 4483 + 3377,5 + 202} = 4,62 \text{ (оборотів)}.$$

Розрахуємо коефіцієнт тривалості обороту кредиторської заборгованості за формулою [11]:

$$T_{\text{обКЗ}} = \frac{360}{K_{\text{оКЗ}}}. \quad (2.12)$$

$$2016 \text{ р. : } T_{\text{обКЗ}} = \frac{360}{7,71} = 46,70 \text{ (днів);}$$

$$2017 \text{ р. : } T_{\text{обКЗ}} = \frac{360}{4,65} = 77,50 \text{ (днів);}$$

$$2018 \text{ р. : } T_{\text{обКЗ}} = \frac{360}{4,62} = 77,99 \text{ (днів)}.$$

З таблиці 2.5 видно, що в на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» спостерігається зниження рівня ділової активності, оскільки більшість показників оборотності мало негативну динаміку зменшення.

Таблиця 2.5 – Показники ділової активності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016–2018 рр

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Зміна значень 2018р. порівняно із 2016р.		Зміна значень 2018р. порівняно із 2017р.	
				Абсолютна	Темп приросту, %	Абсолютна	Темп приросту, %
Коефіцієнт оборотності активів	2,02	1,69	1,91	-0,11	-5,38	0,22	12,99
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,82	2,81	3,51	0,70	24,69	0,71	25,23
Коефіцієнт оборотності залученого капіталу	7,18	4,28	4,21	-2,97	-41,40	-0,07	-1,68
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,66	2,18	2,43	-0,24	-8,91	0,25	11,52
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	6,19	5,15	6,23	0,04	0,71	1,08	20,90
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	7,71	4,65	4,62	-3,09	-40,12	-0,03	-0,63
Тривалість обороту дебіторської заборгованості, днів	58,20	69,87	57,79	-0,41	-0,71	-12,08	-17,28
Тривалість обороту кредиторської заборгованості, днів	46,70	77,50	77,99	31,29	66,99	0,49	0,63
Коефіцієнт оборотності активів	2,02	1,69	1,91	-0,11	-5,38	0,22	12,99

Коефіцієнт оборотності активів в 2018 р. склав 1,91 оборотів, що на 5,38% менше порівняно із 2016 р. та на 12,99% більше порівняно із 2017 р.

Разом з тим спостерігається зростання ефективності використання й власного капіталу. В 2018 р. оборотність власного капіталу склала 3,51 обороти, що на 24,69% більше порівняно із 2016 р. та на 25,23% більше порівняно із 2017 р.

При цьому ефективність використання залученого капіталу в 2018 р. знизилась порівняно із 2016-2017 рр. В 2018 р. залучений капітал зробив 4,21 оборотів, що на 41,4% менше порівняно із 2016 р. та на 1,68% менше порівняно із 2017 р.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів в 2018 р. склав 2,43 оборотів, що на 8,91% менше порівняно із 2016 р. та на 11,52% більше порівняно із 2017 р.

Крім того, підприємство досить ефективно управляє заборгованістю, оскільки темпи погашення дебіторської та кредиторської заборгованості є досить узгодженими. Якщо дебіторська заборгованість в 2018 р. погашалась в середньому протягом 57,79 днів, то кредиторська – протягом 77,99 днів.

Зважаючи на те, що кінцевим фінансовим результатом ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» в 2018 р. став чистий збиток, розраховувати показники рентабельності є недоцільним, оскільки діяльність підприємства є неефективною порівняно з 2016-2017 рр.

Таким чином, аналіз фінансового стану ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» показав, що підприємство є ліквідним. Крім того, на підприємстві спостерігається зростання вартості його майна за рахунок власних коштів, здійснюється ефективне управління заборгованістю. Разом з тим, підприємству варто працювати над підвищенням ефективності діяльності та покращувати фінансові результати.

2.4 Оцінювання системи управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Проаналізуємо стан управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». В першу чергу проаналізуємо абсолютні показники фінансової стійкості.

Розрахуємо наявність власних оборотних коштів за формулою (1.1):

$$2016 \text{ р.: } \text{ВОК} = 105155,5 - 35184,5 = 69971 \text{ (тис. грн.)};$$

$$2017 \text{ р.: } \text{ВОК} = 111158 - 40681 = 70477 \text{ (тис. грн.)};$$

$$2018 \text{ р.: } \text{ВОК} = 108964 - 42154 = 66810 \text{ (тис. грн.)}.$$

Розрахуємо наявність власного капіталу і довгострокових кредитів за формулою (1.2) :

$$2016 \text{ р.: } \text{ВД} = 69971 + 676,5 = 70647,5 \text{ (тис. грн.)};$$

$$2017 \text{ р.: } \text{ВД} = 70477 + 316,5 = 70793,5 \text{ (тис. грн.)};$$

$$2018 \text{ р.: } \text{ВД} = 6810 + 0 = 6810 \text{ (тис. грн.)}.$$

Розрахуємо загальну величину основних джерел формування запасів за формулою (1.3):

$$2016 \text{ р.: } \text{ЗК} = 69971 + 676,5 + 40578,5 = 111226 \text{ (тис. грн.)};$$

$$2017 \text{ р.: } \text{ЗК} = 70477 + 316,5 + 72536 = 143329,5 \text{ (тис. грн.)};$$

$$2018 \text{ р.: } \text{ЗК} = 6810 + 0 + 157775,5 = 99758,5 \text{ (тис. грн.)}.$$

Визначимо надлишок (нестачу) власних оборотних коштів для формування запасів за формулою (1.4):

$$2016 \text{ р.: } \Phi_1 = 69971 - 28810,5 = 41160,5 \text{ (тис. грн.);}$$

$$2017 \text{ р.: } \Phi_1 = 70477 - 41868,5 = 28608,5 \text{ (тис. грн.);}$$

$$2018 \text{ р.: } \Phi_1 = 6810 - 58017 = 8793 \text{ (тис. грн.).}$$

Розрахуємо надлишок (нестачу) власного капіталу і довгострокових зобов'язань для формування запасів за формулою (1.5):

$$2016 \text{ р.: } \Phi_2 = 70647,5 - 28810,5 = 41837 \text{ (тис. грн.);}$$

$$2017 \text{ р.: } \Phi_2 = 143329,5 - 41868,5 = 28925 \text{ (тис. грн.);}$$

$$2018 \text{ р.: } \Phi_2 = 157775,5 - 58017 = 8793 \text{ (тис. грн.).}$$

Визначимо надлишок (нестачу) усіх джерел формування запасів за формулою (1.6):

$$2016 \text{ р.: } \Phi_3 = 111226 - 28810,5 = 82415,5 \text{ (тис. грн.);}$$

$$2017 \text{ р.: } \Phi_3 = 143329,5 - 41868,5 = 101461 \text{ (тис. грн.);}$$

$$2018 \text{ р.: } \Phi_3 = 157775,5 - 58017 = 99758,5 \text{ (тис. грн.);}$$

Отримані розрахунки зведемо в таблицю 2.6, з якої видно, що на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» протягом 2016–2018 рр. спостерігається абсолютна фінансова стійкість. Запаси підприємства фінансувались за рахунок власного оборотного капіталу. Такий тип фінансової стійкості не є разом з тим, оптимальним для підприємства, оскільки за нього підприємство не нарощує потенціал за рахунок залученого капіталу.

З рис. 2.4 можна помітити, що в 2018 р. порівняно із 2016-2017 рр. спостерігається зменшення величини власного залученого капіталу та довгострокових залучених джерел фінансування запасів. Підприємству варто більше уваги звертати на величину даних показників, оскільки їх постійне зменшення може призвести до кризового фінансового стану.

Таблиця 2.6 – Оцінювання типу фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016–2018 рр

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Зміна значень 2018р. порівняно із 2016р.		Зміна значень 2018р. порівняно із 2017р.	
				Абсо- лютна	Темп при- росту, %	Абсо- лютна	Темп при- росту, %
Наявність власних оборотних активів	69971	70477	66810	-3161,00	-4,52	-3667,00	-5,20
Наявність власних і довгострокових зобов'язань	70647,5	70793,5	66810	-3837,50	-5,43	-3983,50	-5,63
Наявність усіх джерел формування запасів	111226	143329,5	157775,5	46549,50	41,85	14446,00	10,08
Надлишок (нестача) власних оборотних активів для формування запасів	41160,5	28608,5	8793	-32367,50	-78,64	-19815,50	-69,26
Надлишок (нестача) власних оборотних активів та довгострокових джерел для формування запасів	41837	28925	8793	-33044,00	-78,98	-20132,00	-69,60
Надлишок (нестача) джерел формування запасів	82415,5	101461	99758,5	17343,00	21,04	-1702,50	-1,68
Тип фінансової стійкості	абсолютна						

В 2018 р. суттєво зменшився надлишок власного оборотного капіталу та довгострокових джерел формування запасів. Разом з тим, надлишок усіх джерел

практично не змінився.

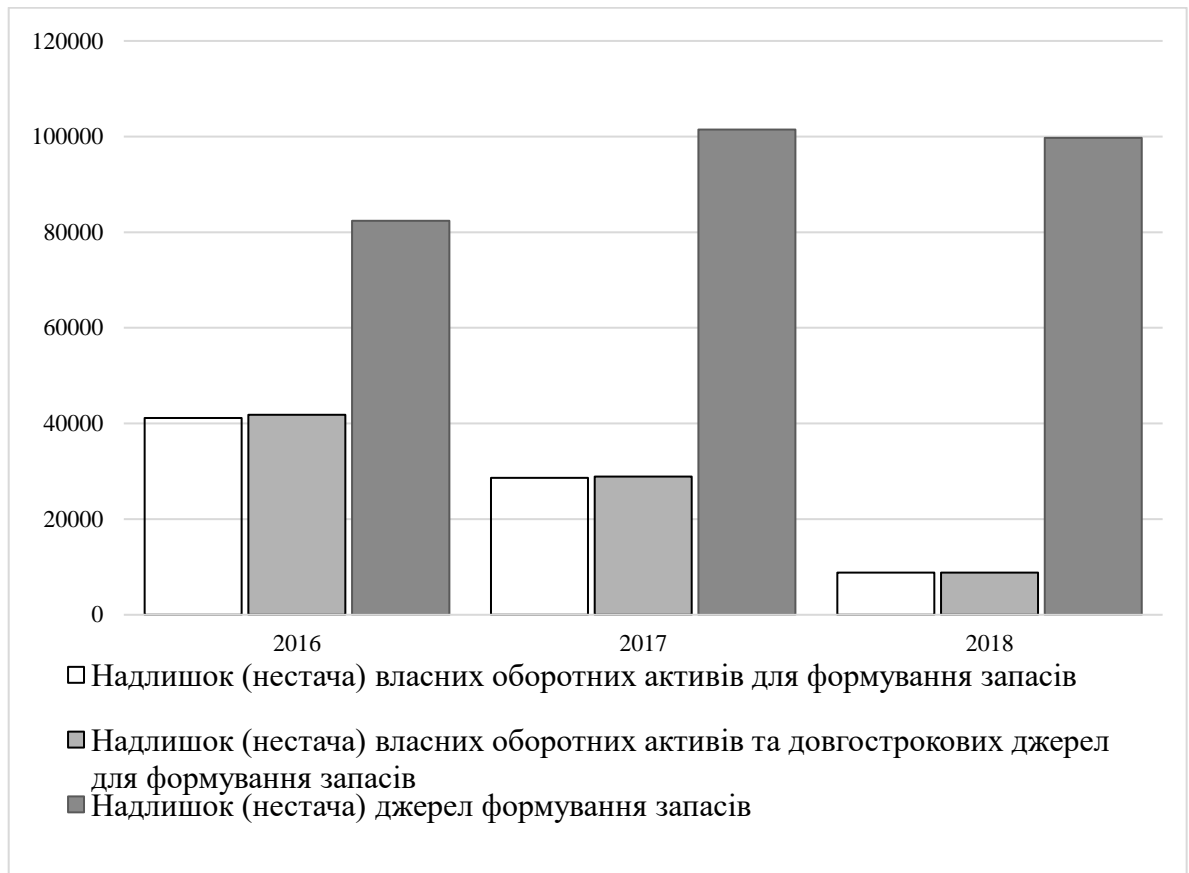

Рисунок 2.4. Динаміка джерел формування запасів ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Оцінимо фінансову стійкість ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за показниками капіталізації.

За формулою (1.12) розрахуємо коефіцієнт автономії:

$$2016 \text{ р.: } K_{\text{авт}} = \frac{105155,5}{146410,5} = 0,72;$$

$$2017 \text{ р.: } K_{\text{авт}} = \frac{111158}{184010,5} = 0,60;$$

$$2018 \text{ р.: } K_{\text{авт}} = \frac{108964}{199929,5} = 0,55.$$

Розрахуємо коефіцієнт концентрації залученого капіталу за формулою (1.13):

$$2016 \text{ р.: } K_{\text{конц}_{3\text{к}}} = \frac{41255}{146410,5} = 0,28;$$

$$2017 \text{ р.: } K_{\text{конц}_{3\text{к}}} = \frac{72852,5}{184010,5} = 0,40;$$

$$2018 \text{ р.: } K_{\text{конц}_{3\text{к}}} = \frac{90965,5}{199929,5} = 0,45.$$

Розрахуємо коефіцієнт фінансового ризику за формулою (1.14):

$$2016 \text{ р.: } K_{\text{фр}} = \frac{41255}{105155,5} = 0,39;$$

$$2017 \text{ р.: } K_{\text{фр}} = \frac{72852,5}{111158} = 0,66;$$

$$2018 \text{ р.: } K_{\text{фр}} = \frac{90965,5}{108964} = 0,83.$$

За формулою (1.15) розрахуємо коефіцієнт маневреності власного капіталу:

$$2016 \text{ р.: } K_{\text{ман}_{\text{вк}}} = \frac{105155,5 - 35184,5}{105155,5} = 0,67;$$

$$2017 \text{ р.: } K_{\text{ман}_{\text{вк}}} = \frac{111158 - 40681}{111158} = 0,63;$$

$$2018 \text{ р.: } K_{\text{ман}_{\text{вк}}} = \frac{199929,5 - 42154}{199929,5} = 0,61.$$

Розрахуємо коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами за формулою (1.16):

$$2016 \text{ р.: } K_{\text{забезп.ВОЗ}} = \frac{105155,5 - 35184,5}{111226} = 0,63;$$

$$2017 \text{ р.: } K_{\text{забезп.ВОЗ}} = \frac{111158 - 40681}{143329,5} = 0,49;$$

$$2018 \text{ р.: } K_{\text{забезп.ВОЗ}} = \frac{199929,5 - 42154}{157775,5} = 0,42.$$

Таблиця 2.7 – Показники фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016–2018 рр

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Зміна значень 2018р. порівняно із 2016р.		Зміна значень 2018р. порівняно із 2017р.	
				Абсолютна	Темп приросту, %	Абсолютна	Темп приросту, %
Коефіцієнт автономії	0,72	0,60	0,55	-0,17	-24,12	-0,06	-9,78
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,28	0,40	0,45	0,17	61,47	0,06	14,92
Коефіцієнт фінансового ризику	0,39	0,66	0,83	0,44	112,79	0,18	27,38
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,67	0,63	0,61	-0,05	-7,85	-0,02	-3,29
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними активами	0,63	0,49	0,42	-0,21	-32,69	-0,07	-13,88

Як видно з таблиці 2.7, в цілому ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» є фінансово стійким підприємством за відносними показниками фінансової стійкості.

Коефіцієнт автономії, який характеризує частку власних джерел фінансових ресурсів в їх загальній величині, в 2018 р. склав 0,55, що на 24,12% менше порівняно із 2016 р. та на 9,78% менше порівняно із 2017 р. Якщо на підприємстві буде продовжуватись така динаміка показника, то невдовзі підприємство може втратити фінансову стійкість та залежатиме від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу характеризує частку залученого капіталу в загальній його вартості. Дана частка мала динаміку зростання: якщо в 2016 р. даний показник склав 0,28, то в 2018 р. – 0,45. В цілому значення даного показника зросло на 11,79% порівняно із 2016 р. та на 14,92% порівняно із 2017 р.

Зменшення коефіцієнта автономії та зростання коефіцієнта концентрації залученого капіталу, як видно з рис. 2.5, спричинило зростання й коефіцієнт фінансового ризику.

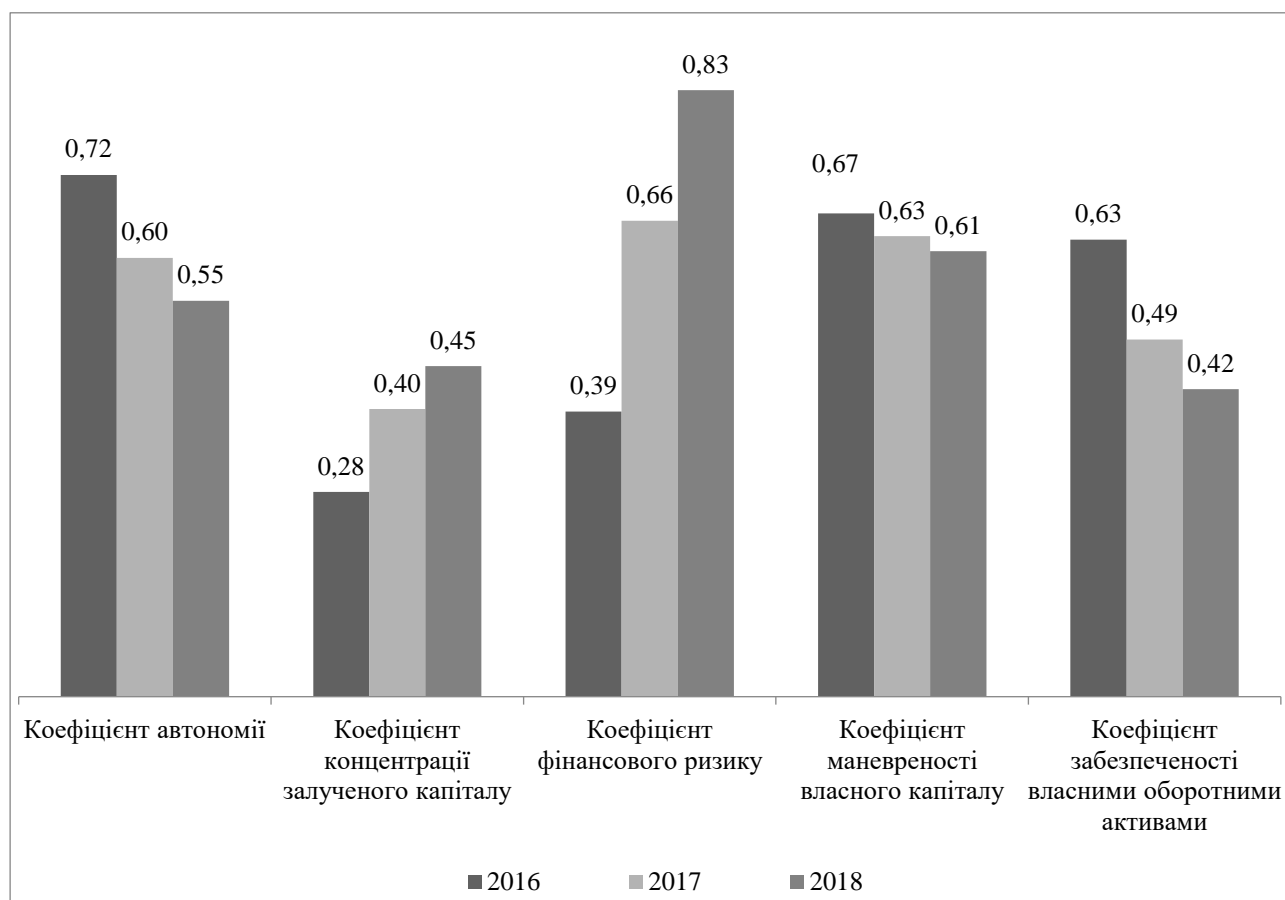

Рисунок 2.5. Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

В 2018 р. значення коефіцієнта фінансового ризику склало 0,83, що на 112,79% більше порівняно із 2016 р. та на 27,38% – порівняно із 2017 р. Значення даного показника наближається до свого критичного значення в розмірі 1.

Таким чином, за показниками, які характеризують фінансову стійкість з точки зору незалежності від зовнішніх джерел фінансування, ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» є фінансово стійким, проте підприємству варто вжити заходів щодо стабілізації значень показників.

Досить позитивним є те, що підприємство забезпечене власним оборотним капіталом, що характеризує підприємство як фінансово стійке за здатністю фінансувати поточну діяльність власними оборотними коштами. Так, коефіцієнт маневреності власного капіталу в 2018 р. склав 0,61. Значення показника показує, що з кожної гривні власного капіталу 0,61 гривня знаходиться в обороті, що на 7,85% менше порівняно із 2016 р. та на 3,29% менше – порівняно із 2017 р.

Аналогічну динаміку мав і коефіцієнт фінансової стійкості, який характеризує частку оборотних активів, яка фінансується за рахунок власного оборотного капіталу. В 2018 р. з кожної гривні, вкладеної в оборотні активи 0,42 гривні – власний оборотний капітал. Значення даного показника в 2018 р. зменшилось на 32,69% порівняно із 2016 р. та на 13,88% – порівняно із 2017 р.

Наступним етапом аналізу рівня фінансової стійкості є розрахунок запасу фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

Усі необхідні розрахунки проведемо в таблиці 2.8, з якої видно, що ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» має значний запас фінансової стійкості, який разом з тим, має негативну динаміку зменшення порівно з 2016 р. В 2018 р. запас фінансової стійкості склав 78,36%, тобто підприємство має можливість зменшити обсяги реалізації на 78,36% щоб вийти на нульовий прибуток.

Незважаючи на те, що на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» зросли постійні та змінні витрати, одночасно зріс і прибуток та маржинальний дохід. Такі зміни спричинили зростання питомої ваги маржинального доходу у виручці від реалізації. При цьому позитивним є зниження порогу рентабельності.

Таблиця 2.8 – Визначення запасу фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016–2018 рр

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Зміна значень 2018р. порівняно із 2016р.		Зміна значень 2018р. порівняно із 2017р.	
				Абсолютна	Темп приросту, %	Абсолютна	Темп приросту, %
Чистий дохід	296 312,0	311 874,0	382 858,0	86 546,0	29,21	70 984,0	22,76
Собівартість	254599	292471	341571	86 972,0	34,16	49 100,0	16,79
Прибуток	41 713,0	19 403,0	41 287,0	-426,0	-1,02	21 884,0	112,79
Постійні витрати	9685,7	10612,6	11403,7	1 718,0	17,74	791,1	7,45
Змінні витрати	270724,3	323910,4	371028,3	100 304	37,05	47 117,9	14,55
Маржинальний дохід	51 398,7	30 015,6	52 690,7	1 292,0	2,51	22 675,1	75,54
Питома вага маржинального доходу у виручці від реалізації	0,17	0,10	0,14	-0,04	-20,66	0,04	43,00
Поріг рентабельності	55837,78	110269,13	82860,88	27 023,1	48,40	-27 408,2	-24,86
Запас фінансової стійкості	240 474,2	201 604,9	299 997,1	59 522,9	24,75	98 392,2	48,80
Запас фінансової стійкості, %	81,16	64,64	78,36	-2,8	-3,45	13,7	21,22

Таким чином, проведений аналіз фінансової стійкості ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» показав, що підприємство є фінансово стійким за джерелами формування запасів, показниками, які характеризують залежність від зовнішніх джерел фінансування та здатності самостійно фінансувати поточну діяльність, має значний запас фінансової стійкості.

Разом з тим, ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» варто вжити заходів щодо стабілізації показників, які характеризують залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Висновок до розділу 2

Аналізування стану та розвитку машинобудівної промисловості України показало, що машинобудування, незважаючи на суттєве зниження обсягів виробництва продукції в останні десятиліття, відноситься до провідних секторів промисловості України. На основі аналізу стану машинобудівної промисловості визначено напрямки покращення фінансового стану підприємств машинобудування.

Характеристика діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» показала, що метою діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» є здійснення господарської діяльності з метою громадських задоволення потреб в його продукції, підвищення якості та зниження собівартості, вирішення соціальних потреб трудового колективу підприємства, розширення різних видів послуг членам свого товариства та населенню.

Аналіз показників фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016-2018 рр. показав, що підприємство є ліквідним. Крім того, на підприємстві спостерігається зростання вартості його майна за рахунок власних коштів, здійснюється ефективне управління заборгованістю. Разом з тим, підприємству варто працювати над підвищенням ефективності діяльності та покращувати фінансові результати.

Оцінювання системи управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» показало, що підприємство є фінансово стійким за джерелами формування запасів, показниками, які характеризують залежність від зовнішніх джерел фінансування та здатності самостійно фінансувати поточну діяльність, має значний запас фінансової стійкості.

Разом з тим, ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» варто вжити заходів щодо стабілізації показників, які характеризують залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Матеріали даного розділу опубліковано в праці [35], зазначеній в переліку посилань.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ З УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

3.1 Пропозиції щодо покращення управління фінансовими результатами

Визначимо напрямки покращення фінансового стану ПрАТ «Маяк». Проведений в попередньому розділі аналіз показав, що підприємству варто вжити заходів щодо покращення політики управління прибутком. Досягнення високої прибутковості можливе при системному урахуванні всіх факторів, що впливають на розвиток підприємств галузі. Загальновідомо, що прибутковість є відносним показником економічної ефективності, який комплексно відображає ефективність використання матеріальних, трудових і грошових ресурсів. Забезпечення зростання прибутковості передбачає пошук нереалізованих можливостей її збільшення. Резерви виявляються на стадіях планування та безпосереднього виробництва і реалізації продукції. Визначення резервів збільшення прибутковості базується на науково обґрунтованій методиці розробки заходів щодо їх мобілізації.

У процесі виявлення резервів виділяють три етапи [36]:

1. Аналітичний, на якому здійснюється виявлення і кількісна оцінка резервів.

2. Організаційний, який передбачає розроблення комплексу організаційних, економічних, інженерно-технічних та соціальних заходів, що мають забезпечувати використання виявлених резервів.

3. Функціональний, на якому реалізуються запропоновані заходи та контролюється процес їх виконання.

Резерви зростання прибутку можуть бути реалізовані за таких умов:

- збільшення обсягів випуску та реалізації продукції;
- зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції;
- підвищення якості продукції, що реалізується;

- впровадження досягнень науково-технічного прогресу.

В процесі своєї діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» має проводити політику максимізації прибутку, яка включає в себе, першочергово, політику управління формуванням прибутку. Політика управління формуванням прибутку містить такі елементи як розроблення політики управління прибутком в процесі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Політика управління формуванням прибутку має спрямовуватись на максимізацію величини прибутку через виконання комплексу завдань щодо забезпечення зростання обсягів діяльності, ефективного управління витратами, підвищення ефективності використання матеріально-технічної бази, оптимізації складу та структури обігових коштів, підвищення продуктивності праці та системи управління суб'єктом господарювання.

Зростання прибутку ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» може досягнути за рахунок:

- прискоренням товарообігу;
- зменшенням маси витрат;
- збільшенням норми прибутку шляхом підвищення цін.

ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» при формуванні прибутку має враховувати такі етапи:

1) визначення обсягу реалізації продукції, який забезпечить отримання цільового розміру прибутку;

2) формування асортиментної політики;

3) розроблення цінової політики і стратегії;

4) формування ресурсної політики;

5) управління витратами;

6) оцінка відповідності отриманого прибутку його цільовій величині.

Політика управління розподілом прибутку включає в себе управління своєчасною сплатою податків й інших обов'язкових платежів з прибутку та оптимізацію пропорцій розподілу прибутку на частини, що капіталізуються й що споживаються.

В процесі розподілу прибутку важливо вирішити такі завдання його ефективного використання:

- розподілу прибутку відповідно до стратегії розвитку підприємства;
- поповнення фінансових ресурсів підприємства;
- підвищення інвестиційної привабливості підприємства;
- підвищення рівня добробуту власників підприємства через дивідендну політику;
- забезпечення приросту ринкової вартості суб'єкта господарювання у коротко- та довготерміновому періоді;
- підвищення платоспроможності за рахунок збільшення обігового капіталу за рахунок капіталізованого прибутку;
- ефективний вплив на трудову активність працівників через участь працівників у розподілі прибутку;
- зменшення ризиків діяльності через збільшення резервного фонду, фонду резерву виплат дивідендів, інших фондів спеціального призначення.

Управління використанням прибутку включає формування дивідендної політики, яка відіграє важливу роль у реалізації фінансової стратегії підприємства та виконує такі завдання:

- впливає на рівень добробуту інвесторів у поточному періоді;
 - визначає розміри формування власних фінансових ресурсів, а відповідно і темпи виробничого розвитку підприємства на основі самофінансування;
- впливає на фінансову стійкість підприємства, на вартість використовуваного капіталу і ринкову вартість підприємства.

Найбільш відповідальним етапом у системі управління прибутком є його планування – процес розроблення системи заходів щодо забезпечення формування прибутку в необхідному обсязі й ефективного використання відповідно до завдань розвитку підприємства в майбутньому періоді.

Розглядаючи резерви максимізації прибутку необхідно звернути увагу на те, що прибуток залежить як від доходів підприємства, так і від його витрат.

Збільшення прибутку можна досягти двома способами: зменшити витрати

на виробництво або збільшити дохід від реалізації. Тому, перед кожною фірмою постає питання правильно сформуванню своєю ціновою стратегією й обрати оптимальний обсяг виробництва.

Можна відмітити такі резерви зростання прибутку ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»:

1. Перманентне удосконалення засобів виробництва: впровадження нової техніки, удосконалення технологій, впровадження прогресивних матеріалів тощо. Це дозволить значно знизити собівартість продукції і цим самим підвищить прибуток.

2. Підвищення якості продукції, що виробляється, і ліквідація втрат від браку, підвищення надійності і тривалості використання виробів, надання гарантії на продукцію.

3. Підвищення продуктивності праці. Із зростанням продуктивності праці знижуються витрати праці в розрахунку на одиницю продукції, а отже, зменшується і питома вага заробітної плати в структурі собівартості. Для цього підприємство повинне активно використовувати мотиваційні засоби: перевести якомога більше працівників на відрядну форму оплати праці, працівникам погодинної форми у більшому розмірі оплачувати роботу в понаднормативний час, забезпечувати доставку працівників на роботу та з роботи за узгодженими маршрутами, надавати матеріальну допомогу працівникам з нагоди ювілейних та інших визначних дат. Враховуючи специфіку роботи, слід також проводити профілактичне оздоровлення та медичне обстеження працівників за рахунок підприємства, організувати санаторно-курортне лікування для працюючих та інвалідів праці.

4. Дотримання режиму економії на всіх ділянках виробничо-господарської діяльності підприємства. Послідовне здійснення на підприємствах режиму економії виявляється насамперед у зменшенні витрат матеріальних ресурсів на одиницю продукції, скороченні витрат по обслуговуванню виробництва і керуванню й інших непродуктивних витрат.

5. Більш повне використання вторинних ресурсів та супутних продуктів.

Частка вторинної сировини в загальному обсязі матеріальних ресурсів, використовуваних у господарстві країни, значно зростає.

6. Ефективна маркетингова політика. Практика світової торгівлі довела, що багато видів нових виробів не знаходять свого покупця на ринку без вправної організації маркетингу. Тому в цих умовах господарювання слід більше уваги приділяти маркетингу. ПрАТ «Маяк» варто звернути увагу на побудову ефективної комунікаційної політики.

Особливістю маркетингової комунікаційної політики є те, що вона сприяє налагодженню зв'язку між підприємствами та споживачами.

Основними вимогами до ефективних маркетингових комунікацій є:

- швидке реагування на «сигнали» зовнішнього середовища;
- узгодження інтересів підприємства і його контактних аудиторій.

Успішність діяльності підприємств в конкурентному, ринковому середовищі в багатьох випадках залежить від вдало підбраного комплексу інструментів маркетингових комунікацій, їх інтеграції в часі і в просторі, тобто від оптимального ефективного медіаплану.

Нові технології і значний стрибок у розвитку Інтернет-комунікацій передбачають великі капіталовкладення у технічне та технологічне забезпечення, що не могли собі дозволити дрібні компанії. Спеціалісти з маркетингу швидко виявили нові можливості, особливо електронного маркетингу, тобто інтернет-маркетингу.

Інтернет-маркетинг – це новий вид маркетингу, який включає традиційні елементи (товар, розподіл, просування, маркетингові дослідження) реалізовані за допомогою інструментів мережі Інтернет у дистанційному, інтерактивному режимі, і тому забезпечує можливість прискорення, здешевлення та більш якісного здійснення всіх маркетингових процесів [37]. Мережу Інтернет на сьогодні використовують не лише як засіб для отримання та обміну інформацією, але і для проведення бізнес-операцій, що становлять суть електронної комерції. Розвиток таких технологій сприяє скороченню витрат,

прискоренню усіх бізнес-процесів і, як наслідок, збільшенню прибутковості діяльності компанії.

Інтернет незамінний для збору та аналізу маркетингової інформації щодо становища на ринку, коли компанія приймає рішення про вихід у мережу для роботи або на порозі здійснення нових маркетингових стратегій розвитку. Він зазвичай дозволяє швидко зреагувати на ситуацію на ринку, визначити суб'єктів, які отримують потрібну інформацію. Окрім того, інтернет є зручним для отримання довідкової інформації.

Інтернет-маркетинг, зазвичай, обертається навколо веб-сайту фірми, а також у соціальних мережах. Веб-сайт – це сторінка в мережі, доступ до якої може бути отриманий її користувачами, на якій знаходиться інформація і посилання на інші сторінки ПрАТ «Маяк». Вебсайт може містити рекламні повідомлення, загальну інформацію про продукцію і компанію, а також електронну адресу для запитань та покупок з використанням кредитних карток.

Серед основних властивостей інформаційних товарів виділяють:

- можливість багаторазового тиражування за короткий проміжок часу;
- фізичну незношуваність;
- збереження товару у покупця після його продажу тощо.

На сьогодні багато підприємств пропонують на своїх веб-сторінках не лише інформацію, проте й можливість споживачів керувати своїми послугами та отримувати онлайн-допомогу.

Найбільш прогресивним складником електронної комерції є електронна торгівля (e-commerce). Її масштаби зростають значними темпами, що зумовлено сукупністю таких чинників [38]:

1. Лібералізація економічної діяльності і глобалізація економіки. Їхня дія проявляється у вільному переміщенні капіталу, товарів, технологій як усередині країн, так і в міжнародному масштабі.

2. Мультифункціональність інтернету. Постійне оновлення ресурсів, інструментарію, комп'ютерних технологій в інтернеті зумовлює перспективність і надає універсального характеру цій мережі, суттєво розширює всі сфери

бізнесу, у тому числі і комерційного. Переваги інтернету полягають у тому, що він надійно забезпечує не лише окремі комерційні операції, а всі стадії комерційного процесу.

3. Доступність і ефективність електронної торгівлі. Електронна торгівля доступна для широкого кола суб'єктів ринку в організаційно-технічному та фінансово-економічному характері. Крім того, вона відрізняється високою ефективністю й окупністю витрат.

Основними перевагами користування інтернет-маркетинговими комунікаціями є (рис. 3.1):

-глобалізація-інформацію з Інтернету можна переглянути у будь-якому куточку земної кулі,

-інформація - можливість для операторів мобільного зв'язку в будь-який момент проводити різноманітні маркетингові дослідження, отримувати інформацію про конкурентів та їх продукції та послуг,

- зручність для споживачів – можливість користування окремими послугами в будь-який момент часу не виходячи з дому, офісу,

-швидка адаптація до ринкових умов – можливість оперативного реагування на потреби споживачів та пропозицій конкурентів,

-зниження витрат компанії,

-просування товарів і послуг, бренду компанії.

Рисунок 3.1. Переваги Інтернет-маркетингових комунікацій

Одним з поширених способів інтернет-комунікацій є банерна реклама – графічні зображення, які містять гіперпосилання на сайт рекламодавця і розміщуються в мережі Інтернет на платній основі.

Текстова інтернет-реклама – це рекламне повідомлення, інтегроване в загальний текст на сторінці сайту і має вигляд її складової частини. У зв'язку з можливістю користувачів блокувати відображення рекламних банерів текстова реклама має перевагу у ймовірності перегляду. Іншою перевагою такого виду реклами є швидке завантаження.

Отже, ПрАТ «Маяк» варто активно розвивати інтернет-маркетинг, оскільки все більша кількість користувачів мобільного зв'язку стає активними інтернет-користувачами. Крім того, існує значна частина людей, які надають перевагу придбанню певних послуг, товарів саме через мережу Інтернет.

Разом з тим, на сьогодні ПрАТ «Маяк» потребує більш активного використання саме інновацій. В умовах поширення глобальної нестабільності саме інновації є одним з основних інструментів забезпечення конкурентоспроможності. Однією із основних проблем впровадження інновацій є недостатність фінансування інноваційних процесів. Так, для розробки й впровадження інноваційних проектів потрібні серйозні інвестиції, але досить часто єдиним джерелом фінансування інноваційних процесів є самі машинобудівні підприємства. Досвід свідчить про те, що переконати інвестора, а в майбутньому і споживача можна лише через обґрунтування переваг нововведення перед конкурентами шляхом забезпечення вищої якості (кращих експлуатаційних параметрів) або переваг у ціні. Водночас, підвищення якості вимагає відповідних витрат, інколи навіть значних. Переваги у ціні досягаються шляхом зниження собівартості вдосконаленої продукції. Варто зазначити, що характерною особливістю останніх років є збільшення витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи великих підприємств. Відсутність можливості одержання довгострокових кредитів на прийнятних умовах не дозволяє промисловим підприємствам забезпечувати інвестиції у інноваційні процеси та відновлення виробничого устаткування на рівні, необхідному для

інтенсивного розвитку інноваційної сфери. Проблема полягає не тільки у необхідності фінансової підтримки окремих підприємств, але також має важливе значення розробка на регіональному рівні програм державної підтримки інноваційних процесів у машинобудівній промисловості, бізнес-інкубаторів, технопарків, особливих економічних зон і центрів трансферу технологій.

Інноваційний характер розвитку машинобудівних підприємств вимагає серйозних організаційно-управлінських змін. Необхідно зазначити, що недостатня поінформованість керівництва підприємств на такому важливому напрямку, як використання інформаційних технологій в управлінні, розробці й реалізації нової або значно зміненої корпоративної стратегії, негативно впливає на впровадження інноваційних процесів на машинобудівних підприємствах.

Розвиток інноваційної сфери машинобудування у напрямку широкого освоєння прогресивних технологій забезпечить перехід на якісно новий рівень промислового виробництва. Широке впровадження технологій та устаткування нового покоління дозволить досягти такого рівня екологічної безпеки, ресурсо- і енергозбереження та якості виробленої продукції, які можуть сприяти істотному підвищенню ступеня імпортозаміщення та конкурентоспроможності на зовнішньому ринку продукції галузей машинобудування.

З метою впровадження у виробництво результатів інноваційних наукових та науково-дослідних розробок як пріоритетної складової стратегії підвищення конкурентоспроможності економіки необхідно: удосконалити умови інноваційної діяльності, опрацювати механізм державного замовлення на впровадження пріоритетних інновацій у виробництво; розвивати інноваційні структури (технопарки, технополіси, технологічні інкубатори, венчурні фірми); створити інститути трансферу технологій з науково-технічного сектору в промисловість; створити умови щодо розвитку процесів розповсюдження технологій з метою технологічного переоснащення виробництва; розширити прошарок ефективних власників за рахунок вдосконалення правової основи правозастосовної практики банкрутства тощо.

Надзвичайно важливим завданням у прискоренні інноваційних процесів

машинобудівних підприємств України є пошук нових сегментів ринку, що передбачає пошук, освоєння та заповнення «ринкових ніш». Швидке реагування на найменші зміни кон'юнктури ринку стає життєвою необхідністю і можливе за умови ефективного функціонування маркетингових служб машинобудівних підприємств України. У структурі маркетингових послуг машинобудівних підприємств практично немає досліджень інноваційного характеру (в основному досліджується рівень цін конкурентів), тому виникає потреба у переорієнтації та підвищенні результативності діяльності маркетингових відділів цих підприємств для швидшого забезпечення їх інноваційного спрямування. Дієвим заходом для вирішення цього питання може бути створення груп інноваційного маркетингу при маркетингових відділах, фахівці запропонованих груп повинні брати активну участь при генеруванні нових ідей.

Для прийняття компетентних рішень в інноваційній діяльності сьогодні необхідно опрацювати значні масиви інформації, адже суспільство перебуває на тому етапі свого розвитку, коли вона є найважливішим товаром. Сьогодні забезпечення високої ефективності інноваційної діяльності в сучасному суспільстві можливе лише на основі володіння достовірною інформацією як про стан внутрішнього середовища, так і про зовнішнє оточення. У практичному житті цього можна досягти шляхом збору та аналізу науково-технічної інформації. У зв'язку з цим виникає потреба у створенні досконалої системи інноваційно-інформаційного забезпечення. В умовах гострої конкурентної боротьби найгострішою проблемою що визначає переваги інноваційних задумів є те, з яким випередженням стосовно очікуваної реалізації на ринку вони виникають. Це здійснюють шляхом правильного відбору та оцінки можливих джерел інформації.

В сучасних умовах можливості отримання науково-технічної інформації є доволі широкими: від участі у виставках, ярмарках, конференціях, наукових симпозіумах до ознайомлення з монографічними джерелами та статтями у періодичних наукових виданнях та іншими джерелами інформації як, наприклад, інформаційні листки, комп'ютерні журнали, депоновані рукописи тощо.

Зазвичай, на етапі фундаментальних досліджень найважливішим джерелом для отримання інформації є участь в наукових симпозиумах, на етапі прикладних досліджень важливе значення матиме участь в конференціях.

Доцільним до використання для ПрАТ «Маяк» є й впровадження такої форми інновацій як інноваційний маркетинг. Інноваційний маркетинг сприяє формуванню нових ринків лише у випадку, якщо такі ринки пропонують нові форми вирішення проблеми, яка є важливою для людини. Основною вигодою, на яку доцільним є акцентування – збереження часу, грошових коштів і сил споживачів.

Інноваційний маркетинг дає можливість захоплювати ринок або створити нову нішу за рахунок зміни пріоритетів продуктів від «функціонального» до «інноваційного», при цьому досягаючи більшого задоволення потреб споживача. Отже, інноваційний маркетинг відіграє ключову роль в інноваційних процесах останнього покоління. Він спрямований на вивчення сформованого соціально-економічного, організаційно-правового та науково-технічного середовища, що забезпечує або гальмує розвиток інноваційної діяльності підприємства.

При цьому слід врахувати наступні моменти:

1. Між розробкою і застосуванням науково-технічної продукції існує досить значний проміжок часу і кінцевий результат від її використання повною мірою може проявитися лише в майбутньому періоді. Конкурентоспроможність майбутнього кінцевого продукту значною мірою залежить від правильності вибору напрямку досліджень у період проведення науково-дослідних робіт з його розробки. У системі інноваційного маркетингу значне місце займає технологічне прогнозування, що має метою виявлення таких напрямків науково-дослідних робіт, результати від реалізації яких будуть конкурентоспроможними в майбутньому.

2. Продукт науково-технічної діяльності є вихідною ланкою кінцевого продукту. Необхідно ретельно дослідити напрями зміни потреби не тільки в самому інтелектуальному продукті, а й у кінцевому продукті. Маркетинг інновацій повинен включати збір і аналіз інформації про середовище

функціонування споживачів науково-технічного продукту.

3. Споживча вартість інтелектуального продукту, як змістовної основи науково-технічного продукту, полягає в його здатності заощаджувати живу і матеріалізовану працю в сфері матеріального виробництва. Тому маркетингові зусилля повинні бути спрямовані на вивчення цієї здатності. Ціна інтелектуального продукту буде більшою мірою залежати від розмірів зазначеної економії, ніж від витрат на його розробку.

4. Інтелектуальний продукт схильний до більш швидкого морального старіння, ніж матеріальний продукт. Він має комерційну цінність до тих пір, поки розробник може забезпечити собі монопольні права на продукт як об'єкт господарювання. Цей момент визначає необхідність докладання зусиль щодо захисту і збереження прав інтелектуальної власності. Ці зусилля здійснюються в процесі маркетингу науково-технічної продукції.

5. Створений одного разу інтелектуальний продукт залежно від характеру та спрямованості може багаторазово продаватися на різних ринках різним споживачам. Пошук способів тиражування інтелектуального продукту є одним із завдань маркетингу. Інноваційний маркетинг передбачає з'ясування впливу на ринок двох основних чинників: технологічного прогресу і потреб кінцевих споживачів. Важливою частиною маркетингу промислового підприємства є створення ефективної комунікаційної моделі, яка визначатиме зв'язок підприємства з зовнішнім середовищем. При створенні, випуску і реалізації нового продукту використовуються відповідні інструменти маркетингу на всьому шляху від початкових досліджень до після продажного обслуговування. Основна мета інноваційного маркетингу полягає в розробці стратегії проникнення інновації на ринок. Тому, складовою частиною його буде стратегічний інноваційний маркетинг, елементами якого є аналіз кон'юнктури ринку, подальша розробка його сегментів, організація і формування попиту, моделювання поведінки покупця. Маркетингове вивчення потреб ринку, визначення його ємності та реальної платоспроможності при посиленні конкуренції на ринках, на наш погляд, має стати невід'ємною рисою процесів

розробки і впровадження інноваційних товарів на промислових підприємствах України з урахуванням вищезазначених переваг інновацій. Отже, інноваційний маркетинг в умовах його застосування – це певний тип виробничо- господарської діяльності, спрямований на оптимізацію та контроль за інноваційною та виробничо-збутовою діяльністю підприємств. Основою інноваційного маркетингу є інноваційний потенціал, тобто ступінь готовності підприємства до реалізації інноваційного проекту.

Отже, для підвищення прибутку потрібно спиратися на інноваційну діяльність та комплексний техніко-економічний аналіз роботи підприємства: вивчення техніко-економічних показників роботи підприємства й організаційного рівня виробництва, використання виробничих потужностей і основних фондів, сировини і матеріалів, робочої сили, господарських зв'язків тощо.

3.2 Основні напрями покращення системи управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Для забезпечення фінансової стійкості необхідно впроваджувати дії, спрямовані на оптимізацію фінансових ресурсів та їх приросту, зокрема на зменшення запасів і затрат, поповнення власних оборотних коштів та прискорення обертання капіталу в оборотних активах.

Основними шляхами підвищення фінансової стійкості підприємства є такі:

- підвищення ефективності використання основних засобів підприємства;
- підвищення інтенсивності використання оборотних активів підприємства;
- підвищення продуктивності праці;
- подальше збільшення обсягів реалізації товарів;
- зниження матеріальних операційних витрат;
- розширення ринку збуту продукції (товарів);
- залучення інвестицій (кредитів).

Розрахуємо запас фінансової стійкості підприємства за умови впровадження енергозберігаючих заходів та зниження величини умовно-постійних витрат.

Враховуючи заходи, запропоновані в попередньому розділі, чистий дохід ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» може зрости на 5% та скласти:

$$\text{ЧД}_{\text{прогноз}} = 382858 \times 1,05 = 402000,9 \text{ (тис. грн.)}$$

Зростання обсягів реалізації, а також запропоновані заходи щодо зниження собівартості продукції ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» спричинять зменшення собівартості на 10%:

$$\text{С}_{\text{прогноз}} = 341571 \times 0,9 = 307413,9 \text{ (тис. грн.)}$$

Підприємство може впровадити політику енергозбереження без додаткових витрат. За рахунок впровадження енергозберігаючої політики ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» матиме можливість знизити постійні витрати на 15%, тобто очікувані постійні витрати складуть:

$$\text{ПВоч} = 11403,7 \times 0,85 = 9693,14 \text{ (тис. грн.)}$$

При оцінці ефективності управління фінансовою стійкістю досить важливо врахувати рівень фінансових ризиків підприємства. З метою ефективного впливу та запобігання ризикової ситуації необхідно враховувати послідовність управління фінансовими ризиками, що залежатиме від часу реагування на ризикову ситуацію. При цьому, практичну цікавість викликає запровадження обмеження фінансових ризиків на підприємстві з урахуванням часу, які включають три основні стадії:

- попереджувальну – дії підприємства до виникнення ризикової ситуації, що включають в себе: прогнозування виникнення можливих варіантів ризикової

ситуації та їх розвитку; планування дій по уникненню ризику; зовнішнє страхування ризиків; створення страхових резервів; використання превентивних заходів.

- поточну – дії підприємства в процесі впливу ризикової ситуації, що складаються з: управління ризиковою ситуацією; дотримання розроблених заходів управління ризиковою ситуацією; коригування фінансових рішень з метою забезпечення ефективної діяльності підприємств; використання антикризових заходів.

- подальшу – дії підприємства після впливу ризикової ситуації, до яких відносяться: використання заходів внутрішнього страхування для покриття збитків; покриття збитків за рахунок зовнішнього страхування ризику; хеджування фінансово-господарських операцій.

Вирішальне значення при оцінці фінансової стійкості підприємства відіграє наявність обґрунтованої моделі послідовності дій досягнення та підвищення фінансової рівноваги (рис. 3.2).

За даних умов, оцінка фінансової стійкості та рівноваги підприємства, проводиться за наступними показниками: оцінка ліквідності та платоспроможності; оцінка показників фінансової стійкості; оцінка чистого оборотного капіталу; оцінка потреби в оборотному капіталі.

Основним інструментом впливу є грошові потоки та наявність грошових коштів. Тому другим етапом стає оцінка грошових потоків за видами діяльності торгового підприємства та аналіз грошових коштів.

Надалі доцільно буде розробити прогностні варіанти досягнення фінансової рівноваги з урахуванням цілей конкретного підприємства.

Важливо визначитись із системою критеріїв оптимізації управління досягнутою фінансовою стійкістю та рівновагою для кожного окремого підприємства.

Важливо проаналізувати зовнішні чинники, оскільки вони суттєво впливають на фінансову стійкість і фінансову рівновагу підприємства.

Відповідно необхідно відкоригувати прогностичні показники з урахуванням цього впливу.

Рисунок 3.2. Послідовність дій для підвищення фінансової стійкості та рівноваги ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»

Варто враховувати, що за ступенем небезпеки, головне місце належить ризику зниження фінансової стійкості, тобто порушення фінансової рівноваги.

Основною причиною його виникнення є незбалансованість структури капіталу, тобто невідповідність потреби в оборотному капіталі та наявних власних джерел фінансування, що є причиною незбалансованість вхідних та

вихідних грошових потоків підприємства. Ризик неплатоспроможності, або ризик незбалансованої ліквідності, генерується зниженням рівня ліквідності оборотних активів, а також розбалансованістю вхідних та вихідних грошових потоків.

Крім того. Зважаючи на те, що на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» має абсолютний тип фінансової стійкості, підприємству з метою підвищення ефективності діяльності доцільно змінити підхід до фінансування активів.

Існує три принципових підходи до фінансування активів підприємства:

1. Консервативний підхід передбачає, що за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу повинні фінансуватися постійна частина активів і приблизно половина змінної їх частини. Друга половина змінної частини активів підприємства повинна фінансуватися за рахунок короткострокового позикового капіталу. Така модель фінансування активів забезпечує високий рівень фінансової стійкості підприємства (за рахунок мінімального обсягу використання короткострокових позикових коштів), однак збільшує витрати власного капіталу на їх фінансування, що при інших однакових умовах приводить до зниження рівня його рентабельності.

2. Помірний (або компромісний) підхід до фінансування активів передбачає, що за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу повинна фінансуватися постійна частина активів, в той час як за рахунок короткострокового позикового капіталу весь обсяг змінної їх частини. Така модель (тип політики) фінансування активів забезпечує прийнятний рівень фінансової стійкості підприємства і рентабельність використання власного капіталу, наближену до середньоринкової норми прибутку на капітал.

3. Агресивний підхід до фінансування активів передбачає, що за рахунок власного і довгострокового позикового капіталу фінансується лише невелика частка постійної їх частини (не більше половини), в той час як за рахунок короткострокового позикового капіталу - переважна частка постійної і вся змінна частини активів підприємства. Така модель (тип політики) створить проблеми в забезпеченні поточної платоспроможності і фінансової стійкості підприємства.

Разом з тим, вона дозволяє здійснювати операційну діяльність з мінімальною потребою у власному капіталі, а отже забезпечувати при інших рівних умовах найбільш високий рівень його рентабельності.

Як видно з розділу 2, ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» використовує в своїй діяльності консервативну політику формування активів. Тому, з метою підвищення рівня рентабельності та можливості розширення обсягів діяльності доцільним є запропонувати підприємству використовувати компромісний підхід до формування активів.

Для оцінки ризику зниження фінансової стійкості використовують розрахунково-аналітичні методи оцінки, що дають кількісне уявлення про цей ризик. Для того, щоб оперативно нейтралізувати ризик зниження фінансової стійкості підприємства у складних умовах, варто запровадити на підприємстві ефективну систему внутрішнього страхування (нейтралізація негативних явищ у процесі економічного розвитку підприємства) та освоїти профілактичні заходи, які проводяться у таких напрямках: уникнення, мінімізація, диверсифікація, лімітування. Це сприятиме зміцненню фінансової і загальної стійкості підприємства.

Усі запропоновані заходи узагальнено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – План рекомендацій, який потрібно впровадити на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» з метою підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю

Найменування та зміст заходу, що пропонується	Відповідальні за реалізацію заходу	Терміни виконання	Витрати, тис. грн	Економічний та інші види ефектів, тис. грн
Впровадження інтернет-маркетингу	Відділ збуту	1 місяць	-	Збільшення чистого доходу на 5% 19142,9
Підвищення якості продукції	Економічний та виробничий відділи	5-6 місяців	10000	Підвищення прибутку та конкурентоспроможності підприємства

Продовження таблиці 3.1

Найменування та зміст заходу, що пропонується	Відповідальні за реалізацію заходу	Терміни виконання	Витрати, грн	Економічний та інші види ефектів, грн
Зменшення собівартості	Економічний та виробничий відділи	2-3 місяці	-	Зниження на 10% 34157,1
Впровадження енергозберігаючої політики	Економічний відділ підприємства	2 місяці		Зниження постійних витрат на 15% 1710,56
Удосконалення політики управління фінансовою стійкістю	Економічний відділ підприємства	3-6 місяців	-	Підвищення рівня фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємства
Зміна політики формування активів	Економічний відділ підприємства	3-6 місяців	-	Збільшення можливостей фінансування діяльності

З таблиці 3.1 видно, що ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» має перспективи покращення свого фінансового стану в цілому та, зокрема, має можливість підвищити ефективність управління фінансовою стійкістю.

Висновок до розділу 3

В даному розділі сформовано пропозиції та рекомендації щодо покращення стану управління прибутком та фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». Виявлено, що для покращення фінансового стану підприємство варто впровадити такі заходи: розвинути інтернет-маркетинг, підвищити якість продукції, впровадити енергозберігаючу політику, змінити політику формування активів. Дані заходи сприятимуть зростанню прибутку підприємства та підвищать рівень фінансової стійкості підприємства.

ВИСНОВКИ

В магістерській кваліфікаційній роботі сформовано пропозиції та рекомендації щодо покращення фінансового стану підприємств машинобудівної промисловості на основі аналізу управління фінансовою стійкістю.

1. Узагальнення існуючих підходів до фінансової стійкості надало можливість визначити її як здатність підприємства функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів та пасивів у мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, яка гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику визначає фінансову стійкість підприємства.

2. Систематизовано чинники, які впливають на рівень фінансової стійкості.

3. Розглянуто особливості управління фінансовою стійкістю підприємств машинобудування. Узагальнено етапи управління фінансовою стійкістю підприємств машинобудування.

4. Досліджено методичні підходи до оцінювання ефективності управління фінансовою стійкістю підприємств. Визначено, що оцінку фінансової стійкості підприємства доцільно проводити в динаміці за такими етапами: аналіз абсолютних показників, аналіз відносних показників, аналіз показників платоспроможності, визначення запасу фінансової стійкості.

5. Аналізування стану та розвитку машинобудівної промисловості України показало, що машинобудування, незважаючи на суттєве зниження обсягів виробництва продукції в останні десятиліття, відноситься до провідних секторів промисловості України. На основі аналізу стану машинобудівної промисловості визначено напрямки покращення фінансового стану підприємств машинобудування.

6. Характеристика діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» показала, що метою діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» є здійснення господарської діяльності з метою громадських задоволення потреб в його продукції, підвищення якості та зниження собівартості, вирішення соціальних

потреб трудового колективу підприємства, розширення різних видів послуг членам свого товариства та населенню.

7. Аналіз показників фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016-2018 рр. показав, що підприємство є ліквідним. Крім того, на підприємстві спостерігається зростання вартості його майна за рахунок власних коштів, здійснюється ефективне управління заборгованістю. Разом з тим, підприємству варто працювати над підвищенням ефективності діяльності та покращувати фінансові результати.

8. Оцінювання системи управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» показало, що підприємство є фінансово стійким за джерелами формування запасів, показниками, які характеризують залежність від зовнішніх джерел фінансування та здатності самостійно фінансувати поточну діяльність, має значний запас фінансової стійкості. Разом з тим, ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» варто вжити заходів щодо стабілізації показників, які характеризують залежність від зовнішніх джерел фінансування.

9. Сформовано пропозиції та рекомендації щодо покращення стану управління прибутком та фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький завод «Маяк». Виявлено, що для покращення фінансового стану підприємство варто впровадити такі заходи: розвинути інтернет-маркетинг, підвищити якість продукції, впровадити енергозберігаючу політику, змінити політику формування активів. Дані заходи сприятимуть зростанню прибутку підприємства та підвищать рівень фінансової стійкості підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Башнянин Г. І. Фінансова стійкість суб'єктів господарювання та шляхи її покращення / Башнянин Г. І., Лінтур І. В. // Економіка і суспільство. – 2015. – №1. – С. 65-68.
2. Тульчинська С. О. Фінансова стійкість як складова економічної ефективності підприємства [Електронний ресурс] / Тульчинська С. О., Кириченко С. О., Аларіки С. Н. // Ефективна економіка. – 2018. – №3. – http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/3.pdf
3. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навч. посіб. / О. Я. Базилінська – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.
4. Маркін Ю.П. Економічний аналіз: керівництво / Ю.П. Маркін 3 вид., Москва: Видавництво «Омега-Л», 2011. — 450 с.
5. Недосекін С.В. Фінансовий стан підприємства: сутність та організація в сучасних умовах / С.В. Недосекін, М.А. Іванов // Вісник РГАЗУ. — 2011. — Частина 1 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://www.rgazu.ru/db/vestnic/2011% 281% 29/economics/020.pdf](http://www.rgazu.ru/db/vestnic/2011%281%29/economics/020.pdf)
6. Чепка В. В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу [Електронний ресурс] / Чепка В. В., Матяш О. К. // Економіка і суспільство. – 2017. – №12. – С. 649-655. – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/107.pdf
7. Василенко А. В. Менеджмент устійчивого розвитку підприємств : [монографія] / А. В. Василенко. – К. : Центр учебной литературы, 2015. – 648 с.
8. Ловінська І. Г. Фінансова стійкість організацій як індикатор економічного потенціалу / Ловінська І. Г. // Фінанси, облік і аудит. – 2014. – Вип. 1 (23). – 252 с.
9. Островська О. А. Фінансовий стан та фінансова стійкість підприємств: теоретичні аспекти визначення їх суті / Островська О. А. // Стратегія економічного розвитку України. – 2012. – Вип. 4 (11). – С. 182 -187.

10. Стрішенець О. Аналітичний огляд фінансової стійкості підприємства / О. Стрішенець // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2018. – № 3. – С. 58-65.

11. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність : практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с.

12. Партин Г. О. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи / Партин Г. О. // Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. – 2010. – № 10. – С. 276-279.

13. Фролова Т. О. Фінансовий аналіз: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. / Т. О. Фролова. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 253 с.

14. Бланк І. О. Основи фінансового менеджменту : [підручник] / І. О. Бланк. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 476 с.

15. Оспіщев В. І., Нагорна І. В. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість підприємств / В. І. Оспіщев, І. В. Нагорна // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2009. – Вип. 2. – С. 218–223.

16. Борецька Н. П. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства / Борецька Н. П., Міщенко К. В. // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 20. – С. 63-66.

17. Косарева І.П. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства / Косарева І.П., Бут А.С.//Молодий вчений. – 2017. – № 4 (44). – С. 678-682.

18. Сосновська О. О. Механізм оцінки фінансової стійкості підприємств / О. О. Сосновська // Економіка: теорія та практика. - 2015. - № 2. - С. 60-66.

19. Mishkin F.S. Global Financial Instability: Framework, Events, Issues [Electronic resource] / F.S. Mishkin // Journal of Economic Perspectives. – 2012. – № 4. – Mode of access: <http://www.cepr.org/gei/6rep2.htm>.

20. Давиденко Н. М. Стратегія забезпечення фінансової стійкості підприємств в умовах сучасних викликів та загроз / Давиденко Н. М. // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. – 2016. – Випуск 1 (47). – Т. 1. – С. 350-353.

21. Загорулько Ю. І. Фінансова стійкість підприємства як економічна категорія / Загорулько Ю. І. // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. - Серія: Економічні науки. – 2013. - №4. – С. 236-247.

22. Ясіновська І. Ф. Сучасні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємств / Ясіновська І. Ф. // Європейські перспективи. – 2016. – № 2. – С. 170-175.

23. Приймак І. І. Стратегічний аналіз фінансової стійкості підприємства / І. І. Приймак // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2012. - № 3(19). – С. 55-68.

24. Багінська Н. М. Вплив інфляційних процесів на фінансовий стан підприємства в умовах глобалізаційних викликів [Електронний ресурс]/ Багінська Н. М. // LVIII Науково-технічна конференція факультету менеджменту та інформаційної безпеки (2019). – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2019/paper/view/6841/5608>.

25. Багінська Н. М. Сутність та необхідність діагностики фінансового стану підприємства [Електронний ресурс]/ Багінська Н. М. // Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2018). – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2018/paper/viewFile/5475/4658>

26. Багінська Н. М. Окремі аспекти аналізу існуючих форм та методів оцінювання фінансового стану підприємства [Електронний ресурс]/ Багінська Н. М. // LVII Науково-технічна конференція факультету менеджменту та інформаційної безпеки (2018). – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2018/paper/view/3928/3247>

27. Пігуль Н. Г. Сучасний стан та перспективи розвитку машинобудівного комплексу України / Пігуль Н. Г., Пігуль Є. І. // Економіка і суспільство. – 2018. – №15. – <http://www.economyandsociety.in.ua>.

28. Секторальна експортна стратегія машинобудування: аналітична довідка [Електронний ресурс]. – Київ, 2018. – 86 с. – Режим доступу: http://ref.org.ua/upload/iblock/d96/Analitical_Report_Machinery_Sector_Ukr_27.11.2018_edit_03.12.2018_VK.doc.

29. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

30. Research on the development of the machine-building industry of Ukraine: state and prospects – multi-authored monograph. – Latvia: “Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2017. – 200 p.

31. Кривоконь М. О. Машинобудування України: стан, динаміка та перспективи розвитку з використанням ефективних концепцій антикризового управління / М. О. Кривоконь // Інтелект XXI. – 2016. – № 5. – С. 182 – 186.

32. Коротаєва Ю. Перспективи та проблеми машинобудування / Ю. Коротаєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Sepid/2012_1/12kyvtpm.pdf

33. Мандзіновська Х. О. Комплексний підхід до аналізу та оцінки фінансово-економічної діяльності підприємств машинобудування / Мандзіновська Х. О. // Бізнес-Інформ. – 2015. – № 2. – С. 156-161.

34. Офіційний сайт ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vinmayak.pat.ua>

35. Багінська Н. М. Аналізування стану та розвитку машинобудівної промисловості України [Електронний ресурс] / Багінська Н. М. // Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2019). – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2020/paper/viewFile/8410/7022>

36. Кайтанський І. С. Аналіз шляхів і резервів підвищення прибутковості хлібопекарської промисловості України / І. С. Кайтанський, В. А. Самофатова, В. В. Олійник // Економіка харчової промисловості. – 2015. – № 1(25). – С. 33-37.

37. Присакар І. І. Інтернет-маркетинг як сучасна платформа для розвитку бізнесу / І. І. Присакар // Бізнес-Інформ. – 2015. – № 12. – С. 333-339.

38. Ус М. І. Інтернет-маркетинг як інструмент маркетингових комунікацій та складова комерційної діяльності підприємства [Електроний ресурс] / М. І. Ус // Економіка і суспільство. – 2018. – № 15. – Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua>.

ДОДАТКИ

Додаток А
Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра фінансів та інноваційного менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ФІМ

д.е.н., проф. В. В. Зянько

_____ (підпис)

«15» жовтня 2019 р.

ТЕХНІЧНЕ ЗАВДАННЯ

на виконання магістерської кваліфікаційної роботи

на тему: УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ
МАШИНОБУДУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО
ТОВАРИСТВА «ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД «МАЯК»)

08-43.МКР.001.00.003ТЗ

Науковий керівник: к.е.н., доцент каф. ФІМ
наук. ступінь, вчене звання (посада)

_____ Єпіфанова І. Ю.
підпис (прізвище, ініціали)

Студент групи МФК-18м
назва групи

_____ Багінська Н. М.
(підпис) (прізвище, ініціали)

Вінниця 2019 р.

1. Підстава для виконання магістерської кваліфікаційної роботи (МКР)
наказ №254 по ВНТУ від «02» жовтня 2019р. про затвердження теми МКР.

2. Мета і призначення магістерської кваліфікаційної роботи

актуальність і обґрунтування необхідності виконання МКР: Однією з характеристик стабільного стану підприємства є його фінансова стійкість. Вона обумовлена як стабільністю економічного середовища, в рамках якого підприємство здійснює свою діяльність, так залежить і від результатів його функціонування, його активного й ефективного реагування на зміну внутрішніх і зовнішніх факторів. Саме тому питання аналізу стійкості фінансового стану є досить актуальним.

мета: сформулювати пропозиції та рекомендації щодо покращення фінансового стану підприємств машинобудівної промисловості на основі аналізу управління фінансовою стійкістю.

завдання: (зі вступу роботи)

- дослідити економічну сутність фінансової стійкості;
- узагальнити підходи до визначення особливостей управління фінансовою стійкістю підприємств машинобудування;
- розглянути методики аналізу стійкості фінансового стану підприємства;
- проаналізувати стан та перспективи розвитку машинобудівної промисловості України;
- надати загальну характеристику ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»;
- проаналізувати фінансовий стан ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016-2018 рр.;
- здійснити оцінку стану управління фінансовою стійкістю ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016-2018 рр.;
- сформулювати пропозиції та рекомендації щодо покращення фінансового стану ПрАТ «Вінницький завод «Маяк».

3. Завдання для виконання економічної розрахункової частини МКР

Розрахувати показники фінансово-економічної діяльності ПрАТ «Вінницький завод «Маяк»: коефіцієнт покриття, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт концентрації залученого капіталу, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт оборотності власного капіталу, забезпеченість запасів власним оборотним капіталом, коефіцієнт оборотності активів.

4. Вихідні дані для написання магістерської кваліфікаційної роботи

Башнянин Г. І., Лінтур І. В. Фінансова стійкість суб'єктів господарювання та шляхи її покращення // Економіка і суспільство. – 2015. – №1. Тульчинська С. О., Кириченко С. О., Аларіки С. Н. Фінансова стійкість як складова економічної ефективності підприємства // Ефективна економіка. – 2018. – №3. Чепка В. В., Матяш О. К. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу // Економіка і суспільство. – 2017. – №12. Стрішенець О. Аналітичний огляд

фінансової стійкості підприємства // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2018. – № 3. Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність : практикум – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с. Офіційний сайт Державної служби статистики України, фінансова звітність ПрАТ «Вінницький завод «Маяк» за 2016-2018 рр.

5. Виконавець МКР – Багінська Наталія Миколаївна, ст. гр. МФК-18м.

6. Вимоги до виконання МКР

В процесі виконання магістерської кваліфікаційної роботи потрібно визначити резерви підвищення ефективності діяльності підприємства, використовуючи варіантний аналіз, засоби моделювання. Бажано, щоб робота виконувалась на замовлення підприємства.

7. Етапи МКР і терміни їх виконання

Таблиця 1 – Етапи МКР і терміни їх виконання

Етапи МКР	Зміст етапу	Термін виконання	Очікувані результати
1	2	3	4
Вибір напрямку дослідження	Добір, вивчення та узагальнення науково-економічної та статистичної інформації; розгляд можливих напрямів досліджень та їх оцінювання; вибір напрямку дослідження; обґрунтування прийнятого напрямку дослідження; розроблення, погодження і затвердження ТЗ на МКР	червень-вересень	план МКР
Основна (економічна) частина роботи	Теоретичне дослідження проблеми	III декада жовтня	розділ 1
	Аналітична частина	II декада листопада	розділ 2
	Розробка рекомендацій та пропозицій	I декада грудня	розділ 3
Узагальнення результатів досліджень, підготовка до захисту роботи	Узагальнення результатів теоретичних та аналітичних досліджень та написання доповіді на захист МКР; оформлення ілюстративного матеріалу, підготовка презентації ДР в редакторі <u>Microsoft Office PowerPoint</u>	I декада грудня	акт впровадження, ілюстративний матеріал, презентація
Попередній захист МКР	Перевірка МКР на плагіат; одержання відзиву наукового керівника та рецензії; попередній захист МКР	II декада грудня	результат перевірки на плагіат, відгук, рецензія
Захист МКР	Основний захист МКР	III декада грудня	доповідь та відповіді на питання

8. Очікувані результати

У результаті виконання магістерської кваліфікаційної роботи очікується одержання обґрунтованих рекомендацій та пропозицій, які можуть бути використані на ПрАТ «Вінницький завод «Маяк», з метою підвищення ефективності його діяльності та покращення фінансових результатів.

9. Матеріали, які подають після завершення написання МКР та її етапів

Переплетена пояснювальна записка магістерської кваліфікаційної роботи; графічний матеріал; відгук керівника; рецензія зовнішнього рецензента.

10. Порядок приймання МКР та її етапів

Результати магістерської кваліфікаційної роботи розглядаються керівником роботи та завідувачем кафедри відповідно до етапів роботи та термінів їх виконання; проводиться попередній захист роботи та офіційний захист магістерської кваліфікаційної роботи.